

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14 "
Pe o lună . 2-40 "

Nrul de Duminică:

Pe un an . . 5 Cor.
Pentru România și
America . . 10 Cor.

Nrul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRATIA:
Deák Ferencz-utca 20.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc de-
schis costă fiecare șir 20 fil.
Manuscripte nu să în-
a-
poiază.

Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Neam fericit.

În istorie am învățat că Dumnezeu totdeauna i-a trimis neamului acestuia oameni mari, cari au fost steaua lui de noroc când îl impresurau primejdiile. Stăm acum ca în fața unei clipe istorice, cu sufletele îndurerate și ne întrebăm, trăiesc oare între noi, fără să avem puterea vizuală de a-i recunoaște și capacitatea intuiției de a-i simți, oamenii aceștia mari, la vremurile mari și grele prin care trecem, ori primejdia este numai imaginară și temerea și frica noastră de ziua de mâine mai mult o proprie surescitare. Un lucru ne pare cert, că generațiunea actuală nu-și pune probleme prea mari, cari să nu stea în raport cu puterile ei, nu-și prea pune poate chiar nici o problemă. Victimele sporesc, deocamdată. ce-i drept, în jurul nostru, jandarmii trag în carne vie, dar cine ar putea spune că răul n'ar putea fi și mai mare, primejdia mai covârșitoare?

Concordanța între oameni și vremea lor e perfectă, mulțumiți și unii și alții de ei înșiși, ce păcate te pune, sărman cronicar al vremii tale, să nu te declari mulțumit și să te transformi în critic nemulțumit, când vremea ta ți-a destinat numai rolul de apologet? Visionar nebun, nu vezi, că ajungi, o primejdie publică, turburând armonia unei epoci, împacată asupra

datoriilor și problemelor ei de rezolvit? Cine te pune să vezi primejdie unde nu e, să preconizezi ținte și ideale, cari, mai întâi, să-ți spun, nu ajung o ceapă degerată. Deocamdată trebuie bine păziți numai paragraful, cutare lege, cutare drept codificat, iar pentru asta acolo sunt avocații.

Nu vezi doar cât de iute au isprăvit cu tine nenorocitele: o mică chițibușerie advocătească a fost destul ca să te desființeze. O frază, o singură frază, ruptă dintr'un context, în care avea un alt înțeles, nițel falsificată și te-au — distrus. Merită să analizăm puțin chestia, doar vei căpăta pe viitor minte. Ai spus într'un articol, textual: „Pot fi vremuri și situații, când, *ca și în cazul menționat mai sus*, ideea națională are nevoie de a fi susținută chiar și contra partidului.” Acest caz, era cazul luptelor care a precedat decretarea activității parlamentare, în multe privințe identic cu cazul de față. Se știe, că ziarul nostru, inițiatorul mișcării activiste, a fost și atunci, ca și azi când lansează o altă idee nouă, învinuit cu tradare din partea comitetului național, ce se pretindea a fi partidul, iar dl Aurel Vlad timbrat de dezertor, pentru că și pusese candidatura la Dobra. Cazul ne oferia un nou exemplu, care nu e nici măcar așa de rar în viața partidelor, când aceste ajung a nu mai acoperi pe deplin

ideea națională în serviciul căreia își are legitimația rostul lor.

Dar chestie e, că tu, imprudentu-le ai să fii judecat. Modul e foarte simplu. Nu-l cunoști din practica procurorilor tăi? Se găsește mâine unul care să te încrimineze pentru „Tatăl nostru”... Tu știi cum va face. Va scoate din el de pildă cuvintele: „Vie împărăția ta...”, și spune, care curte cu juri ungurească nu te va osândi că ai cerut împărăția Românilor?

Să nu te miri de asta. La urma urmei principalul e că trebuie să fii judecat. Ce puteau deci face procurorii tăi naționali? Vor căuta fraza care le trebuie, iar dacă nu o vor găsi, vor falsifica-o nițel, ca să sune bine și scrisul tău se va înfățișa așa: „vor putea veni vremuri și situații când ideea națională are nevoie de a fi susținută chiar și contra partidului”. „Ca și în cazul de mai sus” a rămas afară, fiindcă, înțelegi cazul nu interesează. Ceeace interesează este... ai anticipat justificarea trădării intereselor politice ale națiunii române din Ungaria și Transilvania... ori nu? Te minunezi nai-vule, și spui că nici așa prezentată nu i-se poate da interpretarea asta. Spui că ai vorbit numai de susținerea intereselor ideii naționale *în-lăuntru* și nu *în afară* de partid, și că prin urmare și înțelesul și intenția care i se dă în motivarea oficială că ar fi voit să justifici trădarea intere-

FOIȚA ZIARULUI TRIBUNA.

În pragul morții.

De D. Anghel.

Când ți-e dragă viața și simți că mai presus de ea, durerea vitregă care poartă atâtea nume diferite, a pus stăpânire pe trupul tău, pe inconștienta ta făptură de lut, scântea vie a minții care radiază încă și luptă înainte de a se stânge, trebuie să suferi înmii mai mult, căci dânsa suferă în etern și trupul pentru o clipă. Vasul de lut în care a lucit lumina e a lutului, pe când lumina ce a ars în el, dacă puterile ar fi ajutat-o, putea să ardă o veșnicie. Ești în pat bolnav, între cerșafurile albe, ce mâni pot să-ți slujească de giulgiu și viața jos în stradă, ori în jurul tău, merge înainte și e greu să te resemnezi. Sigur, că în minuta aceia te gândești la toate câte ai fi vrut să le faci și ți-se par cu puțință dacă le-ar îngădui timpul. Și cât timp perdem mereu și neconștient, cu toate acestea!

Ori cum, dacă ți-a rămas cât de puțin eroism, trebuie să privești senin moartea în față. Să înlături aparatul ridicol al ultimelor despărțiri, să nu faci mărturisiri în oarele supreme, căci întreg trecutul vieții tale e dator să fie o mărturie a ceasului acesta, și moartea nu poate schimba nimic și nu e stăpână decât pe forma ta exterioară.

Unora însă, cărora le-a plăcut totdeauna decorul, și-au căutat să pară veșnic ceia ce nu

au fost, precum își pregăteau o eșire de efect dintr'un salon, tot astfel caută să fie și în fața morții. Pe aceștia nevoia unei atitudini i-a urmărit totdeauna și singura dată când n'au putut s'o iee, a fost, desigur, numai atunci, când mâinile și picioarele le-au fost învăluite în scutece.

Cetirile vechi poate le vin în minte, pilde de măreție antică, poate frumoasa moarte alui Socrat, fastuoasa moarte a elegantului Petroniu sau a cine știe cărui profet ori patriarh oriental...

Atitudinea din urmă, gestul care să încermenească în amintirea celor care te-au văzut plecând, cuvântul care să chinuiască timpanul contemporanilor, iată la ce se gândea și eroul meu, simțindu-se slăbit de boală.

În semiobscuritatea odăii, plină de un puternic miros de eter, palid la față și cu ochii aproape stânși, crezându-se pierdut, față de șoaptele și de grija ce o vedea întipărită pe chipul tuturor, chemă pe doctor și îl conjură să-i spue drept dacă mai e vre-o rază de scăpare pentru el, având a-și lua ultimele îngrijiri testamentare pentru cei ce vor rămânea pe urma lui. O scăpare mai era poate, un mijloc suprem, o injecție puternică a unui preparat nou ce ar putea aduce o reacțiune. Dar lucrul era destul de îndoelnic.

O rădăcină plutitoare e o pârghie însă în mâna unui înecat și o licărire cât de mică de speranță, te ajută și-ți dă puteri noi. Așa că bolnavul nostru se hotărî să facă și încercarea aceasta.

Înainte însă de a se da pe mâna Esculapului ce putea să-i aducă mântuirea, porunci să-l primenească, își pieptănă cu grije barba încălcită, își dete pletele peste cap, se privește în oglindă ca unul ce nu mai avea să vadă chipul, și apoi, ridicat sus între perne, muribundul își chemă nevasta, spunându-i că i-s'a apropiat sfârșitul și ar vrea să și ia rămas bun dela toți. Ii dete deci lămuririle trebuitoare ce avea să facă în prevederea acestei tragice întâmplări, și apoi ca un vovod, îi porunci, să-i aducă copiii, precum și toată curtea lui.

Și ușile nu după mult s'au deschis, și în bună rînduală, ca dresați de un regisor dibaci, nevasta și copiii au intrat întâi în lăine cernite, și i-s'au așezat lângă pat la căpătâi, apoi slugile din curte, după rang și importanță, cu chipurile spăsite, ca și cum ar fi luat într'adevăr parte la marea durere ce se apropia, apoi primarul satului cu o delegație a consiliului comunal, președintele obștei veni și el, câțiva țărani, învățătorul cu o listă de copii, în sfârșit numai reprezentanții animalelor lipseau.

În tăcere fiecare a intrat, și după ce întreaga ceată de figuranți s'a așezat pe unde a putut, cel ce se credea în agonie și-a ridicat ochii, a tușit și și încerce glasul, și-a luat rămas bun dela toți, incredințând pe copii mamei, pe săteni primarului, pe școlari învățătorului, pe toți laolaltă părintelui, și apoi pe părintele cu toată obștea, lui Dumnezeu.

Tragic, mâinile lui tremurânde s'au ridicat binecuvântând. Cuvinte de iubire au căzut din gura lui, datorii multe a iertat în minutul acela, păreri de rău mari a mărturisit, că zilele

selor politice ale națiunii române din Ungaria și Transilvania, lipsește.

Nu te mai scuza, iarăși ești prea cuminte, asta e un obicei foarte prost, din care pot rezulta încă multe rele pentru partid. Și la urma urmelor de ce nu-ți ști deschide gura și pentru laude, cari sânt totdeauna bine primite, ci numai pentru critice, cât se poate de neavenite, cari, ști, că nu plac. Tu vezi că soarta națiunii tale, din Ungaria și Transilvania, este în cele mai bune mâni posibile. Hotărârile toate se aduc în solidaritate, și cu deplina înțărare a paragrafilor. Nu sânt lucruri pozitive? Te înșeli. Sistarea „Luptei” este ceva prea pozitiv. Acum nu mai recrimina. Sutele de mii în sfârșit nu s'au cheltuit din buzunarul tău. Au mers din buzunarul partidului? Il privește. Ceeace te poate privi pe tine este că, acum ai voie deja să spui că nu Budapesta poate fi reședința unui ziar românesc ci Aradul ori alt oraș de pe teritoriul românesc. Bucură-te deci și laudă conducătorii cari au descoperit un nou și mare adevăr. Cauza a mers cu un paș uriaș înainte. Și ia deodată și o nouă învățătură. Vezi, toate la vremea lor. Dacă spuneai asta înainte cu o lună, erai, iar trădător, nenorocitul. Fii deci, prudent și nu o lua înainte, în goană nebună și iregulară; căci oamenii toate ți le iartă afară de un lucru: nu fi mai cuminte ca dânsii. Ai călcat atunci disciplina de partid și te-ai prăpădit.

Un »eveniment istoric« pentru Unguri. Din cerul plumburiu al iernii i-a venit neamului unguresc aseară, pe neașteptate, o solie nespuse de fericitoare: Noua sesiune delegațională ce va începe în 28 Decembrie va fi inaugurată de însuși moștenitorul de tron Francisc Ferdinand, din însărcinarea monarhului. E un svon sârbă-

toresc azi în toate crîngurile patriotice și pereții divergențelor politice au căzut pentru moment, ca de vraja trîmbeții dela Jerichon, pentruca să se unească suflarea ungurească într'o singură tabără, răpită de acelaș fior de veselie.

Faptul că arhiducele Francisc Ferdinand va apare pentru întâia oară, în calitate oficială, pe orizontul politicii ungurești, — ne asigură azi presa ungurească — constituie un eveniment istoric de urmări incalculabile pentru viitorul »ideii«, și va însenina speranțele neamului unguresc, cele atât de mult sguduite de legenda predispoziției antiungurești a moștenitorului coroanei ungare. Și e un merit mare și incontestabil al contelui Khuen că a reușit să-l determine pe moștenitorul în favoarea Ungurilor, spun azi ziarele guvernamentale, desigur fericite că pot exploata momentul acesta cu tot dinadinsul.

Prietenia maghiaro-poloneză în apunere. Efuzivele relațiuni dintre cele două »neamuri cavaleresti«, dintre Unguri și Polonezi, și-au pierdut în timpul mai nou orice intensitate și sânt pe cale să dispară cu totul, lăsând loc unei aversiuni firești, căci cavalerismul și noblețea națiunii arpadiane și-au pierdut în cursul vremilor lustrul înșelător și se resfrâng tot mai respingătoare în oglinda realității. Opinia publică a neamului polonez începe să se dumirească asupra adevăratelor calități etnice ale prietenilor ei megalomani și stăpâniți de instinctele feroce ale sângelui turanic. Dovada schimbării ce s'a produs față cu Ungurii în sufletul neamului polonez ne-o aduce — într'un moment de imprudență — »B. H.« în numărul său de azi. Acest ziar reproduce un articol dintr'o revistă poloneză (*Swiat Slowianski*), articol intitulat *Bankrutwo madyaryzmu* (falimentul maghiarismului) și în care se face icoana situației și a politicii ungurești într'o lumină puțin măgulitoare. Ca specimen reproducem aici — drept simptom al schimbării ce se petrece în sentimentele Polonezilor pentru Unguri, — începutul acestui articol:

Așa dar nu murise și toate gesturile din ajun, toate lamentațiile, toate discursurile, tot efectul ce-l făcuse asupra celor ce veniseră ca să-l vadă murind, erau inutile. Cum era să mai dea el acum față cu toți? Un început de foame îl chinui, dar nu îndrăzni să vorbească.

Și alb, așa cum sta între perne, simți o revoltă surdă contra doctorului. Ca un alt Lazăr, eșit din mormânt, căuta acum cuvinte în mintea lui spre a le arunca în fața celui ce-l scăpase. Ca un alt Lazăr se gândea că era mai bună odihna de veci și poate că avea dreptate.

Dar foamea până la sfârșit îl birui și o ceașcă de bulion cald îl făcu să vadă lucrurile altfel.

Încet, încet, uită discursurile, lacrimile vărsate, despărțirea sfâșietoare de toți ai lui și întremându-se puțin, vroind să dea timp celor ce l-au văzut murind, să uite, luă trenul și plecă în străinătate, zicându-și că vremea nu-i pierdută și că altădată va ști să moară și mai bine.

Ungurii s'au obișnuit să stăpânească în mod absolut — spune Swiat Slowianski, în realitate însă dominațiunea ungurească e clădită pe nisip. Ținutul de dincolo de Leitha (w Transilvawii) se zice că e locuit pe jumătate de Unguri, măcar că în realitate ei fac numai două cincimi din populațiune. Despre cultura ungurească se poate vorbi numai cu ironie. Budapesta are numai firme ungurești, cu toate că la adică e un oraș jidano-german. Palatul regal din Buda a fost clădit de un german; cel mai mare rege ungur, Matia, a fost român. Literatura ungurească, începând cu Petőfi însuși, se mândrește cu Slavi, ba până și bărbații lor politici: Kosuth, Justh, Rákovszky, sânt de origine slavi. Pătura țărănească nicăiri în Europa n'are o situație mai ticăloasă decât aici. Moralicește națiunea ungurească a decăzut la treapta cea mai inferioară. Imoralitatea din Budapesta a bătut chiar și recordul imoralității din Berlin. Ungurii nu se sporesc, numărul lor crește numai cu reneșterii și cu jidanii imigrați. Ungurimea n'are o putere expansivă, ca de pildă Germanii. Bazele dominațiunii ungurești se razimă pe exploatarea favorabilă a situației internaționale și a împrejurărilor interne din Austria. Dualismul a fost creat de guvernele ungurești, dar au început să se convingă acum și Germanii că dualismul la rândul său e povara ungurească pentru Austria. Se pare că și dinastia a înțeles deja acest lucru. Dar nici Ungurii nu vor dualismul. Și fiind că nu se mai poate menține, deoarece nu l dorește nimenea, trebuie căutată o altă formațiune Chestiunea e că oare dinastia lăsa-se-va presionată de Prusiaci și de Jidani, păstrând dualismul și dacă nu, pune-se-va oare pe bazele monarhiei federative...

Se arată apoi în articol prigonirile îndurate de națiunile nemaghiare și prietenia dintre Slovaci și Români. Firește că organul panmaghiarismului se silește să prezinte acest articol ca fiind un glas solitar și adresează un apel îndușetor la neamul polonez pentru păstrarea relațiilor prietenești din trecut, deoarece »Polonezii sânt cei mai firești aliați ai Ungurilor contra panslavismului și pangermanismului«.

Noi vedem însă în articolul din chestiune o nouă dovadă a procesului de izolare ce aruncă valuri tot mai largi în jurul neamului unguresc și care va sfârși prin a-i îndușmăni cu toate popoarele civilizate, decumva nu vor preveni la timp aceasta fatală primejdie pentru existența lui, conținând cu sistemul opresionist și feudal și revenind la convingeri și sentimente mai moderne.

Deschiderea saborului Croației. Saborul croat, care fusese ajurnat printr'un autograf regal, chiar în cea dintâi ședință a sa de după algeri, și-a început ieri din nou activitatea. Ședința de ieri a fost foarte agitată și judecând după scenele violente ce au avut loc, activitatea saborului făgăduiește noui complicații. Violentele s'au iscat între partidul țărănist și între coaliția sârbocroată pe tema atingerii ce s'a adus dreptului limbii croate din partea președintelui camerei ungare Berzeviczy. Șeful partidului țărănist Radici a invinuit adecă pe delegații coaliționiști ai saborului că nu au apărat cu destulă energie dreptul constituțional al limbii croate. La propunerea a 20 de deputați saborul a hotărât să nu-și întreprună activitatea și să continue a ținea zilnic ședințe.

Coaliția sârbocroată va ține azi o conferință, ca să-și precizeze punctul său de vedere față cu propozițiile banului, în chestiunea formării unei majorități guvernamentale în sabor.

Camera magnaților. Reforma codului civil a fost ieri adoptată și în Camera magnaților, tot asemenea și proiectul de indemnizare. O discu-

nu l-au ajutat să înfăptuiască generoasele gânduri ce le avea ascunse în inima lui.

Și când lacrimi sincere au izvorât în ochii celor de față, căci ori cum, nu e puțin lucru să aiziți la o agonie, bolnavul, mulțumit, de efectul făcut, le-a zis cu glas sfîns: lăsați-mă de-acum să mor.

Și după ce toți au plecat, încredințați că nu-și mai vad de-acum stăpânul, el dând poruncă să ridice stolurile sus, ca să mai vadă încă odată lumina, s'a dat pe mâna doctorului. Și Esculap și-a făcut datoria.

Dar viața, se vede, are și ea glumele ei proaste. Doctoria a ajutat, sau poate că așa era scris să se întâmple. După o noapte de somn adânc, cel ce-și luase rămas bun dela lumea noastră pământească, a deschis ochii și a văzut lumină. Întâi i-se părea ciudat. O moleșală dulce îi stăpânea tot trupul și își închipui că trebuie să fie, de sigur, în câmpiile Elizee. Era o umbră fericită, gândi el, dar mirosul puternic de eter, îl făcu să-și dea seamă unde este. Iși recunoscu odaia, lucrurile obișnuite, și încet, încet își aduse aminte ce se petrecuse și închise din nou ochii.

Cei cari
doresc: **mobile**

bune,
frumoase,
ieftine,

să se adreseze cu toată încrederea fabricanților de mobile
Szekely și Reti
din Marosvásárhely,
(Plata Széchenyi 47).

La cerere prezentăm și în provincie bogata noastră colecție. La înțelegere aparte expedim franco în orice parte a Ardealului. - Atelier de primul rang.
— Mare asortiment de —
trusouri pentru mirese.

le mai aprinsă s'a încis la paragraful despre religione, care a fost combătut, bine înțeles, de episcopi și de partizanii partidului clerical. A răsunat și un glas cuminte, acela al d-lui *Iosif Oal*, care a arătat că neamurile nemaghiare nu vor beneficia de procedura orală, deoarece judecătorii nu cunosc decât limba ungurească și sânt avizați la interpreți, ceace e cel mai mare dezavantaj din punctul de vedere al partidelor și zădărnicește însuș avantajul procedurii nemijlocite. A cerut ministrului ca pentru ținuturile naționaliste să numească judecători cari să cunoască limba vorbită în partea locului. Dar și până să fie cu puțință suprimarea interpretelor cere ca cheltuielile de interpretare să cadă în sarcina tezaurului public.

Răspunzând magnatului român, ministrul de justiție, *Székely*, a declarat că a intrat deja la tratative cu ministrul de finanțe și că nu e exclus ca tezaurul public să ia asupra și sarcina cheltuielilor ca interpreți.

Disolvarea congregației din Deva. Ni-se telefonează: Prefectul comitatului Hunedoara a disolvat congregația convocată pe azi, îndată la începutul ședinței, pe motiv că ajutorul de prefect a chemat la ședință și pe membrii aleși cu prilejul alegerilor congregaționale recente. Impotriva disolvării au protestat membrii unguri *Ajtay* și *Barcsay*, deputat în cameră, iar în numele membrilor români *D. A. Vlad*, care a declarat că fiind vorba de autonomia comitatului se solidarizează în acest punct cu oratorii unguri.

Dăm cu rezervă informația aceasta telefonică, de oarece din cauza unei deranjări, necunoscute nouă, n'am putut desluși bine cuvintele corespondentului nostru.

Camera. În ședința de azi s'a continuat discuția la proiectul despre convenția comercială cu Serbia. Au vorbit în prevalență oratorii kossuthiști, între ei și fostul secretar de stat *Mezőssy Béla*. Se prevede că discuția se va întinde până în sărbătorile catolice și astfel probabil ca proiectul despre acordarea unui provizoriu băncii austro-ungare să nici nu mai poată fi pus în discuție. Pe culoare spiritele au fost animate de senzația venirii moștenitorului la Budapesta cu prilejul delegațiilor.

Jertfe pe altarul culturii.

O plăcută surprindere va fi fost pentru toți cititorii atenți și înțelegători »*multumita publică*«, pe care senatul bisericesc-școlar al parohiei Fodora-Română o adresează în nrul 256 al *Tribunii* d-lui deputat *Dr. Alexandru Vaida* pentru generoasa i hotărîre de a edifica pe spesele proprii o nouă școală confesională în acel sat, punând o poporului la dispoziție, până când va avea dreptul a propune și a învăța în ea limba noastră românească...

Prin această faptă nobilă deputatul *Vaida* dovedește, că știe să apere interesele culturale ale poporului nostru și să le promoveze nu numai cu cuvântul, cheltuind din prisosul energiei sale sufleteste, ci și prin însemnate jertfe materiale, aduse ca prinos pe altarul culturii.

În timpurile acestea de încercare cruntă, prin cari se strecoară cu alăta greutate poporul nostru obidit, ni-a sosit ca o rază de mângâiere cerească dărnicia fără margini și fără precedent a mecenatului *Vasile*

Stroescu, care și-a revărsat cu îmbelșugare darurile și binefacerile sale peste toate așezămintele noastre de cultură, începând dela fondurile culturale ale mitropoliilor române, dela școala înaltă de fete din Arad și până la bisericile și școalele din sătulețele cele mai dosite, până la modestul fond de excursiuni al școlărilor din cutare sat dela poalele *Căpaților*.

Firește că, trebuințele unui popor, care se află abia la începutul organizării și vieții sale culturale, sânt atât de numeroase, încât dărniciia excepțională a câtorva mecenaji, ori cât de generoși, nu va fi în stare a face față tuturor și pretutinderi.

De-aceea este absolută necesitate, ca sentimentul jertfirii pentru scopuri culturale să se sădească și să se cultive în toți fiii poporului nostru, începând dela cei mai bogați și până la cei mai smeriți muncitori. Căci nimeni dintre cei dărujiți de Dumnezeu cu brațe sănătoase și cu judecată înțelegătoare nu e atât de sărac, ca să nu poată aduce jertfă pe altarul culturii măcar un singur »*obol al văduvei*« din *Evanghelie*.

Din contră experiențele ne arată un fapt destul de ciudat: în sate românești, unde e poporul foarte sărac și lipsit de mijloace materiale, se fac relativ mai mari încordări, se aduc mai multe jertfe pentru susținerea și apărarea instituțiilor culturale, pe când unde țărani sunt mai înstăriți, unde poporul e în o situație materială bună, se înduplecă mai anevce la contribuțiuni pentru biserică sau școală sa.

Ici colo se găesc și printre țărani bogățani unii, cari jertfesc sume frumoșele pentru zidirea vre unei biserici sau pentru alte scopuri obștești. Dar dacă se întâmplă, ca să fie în apropierea lor vre-un *intrigant*, vre-un *duh al pierzării*, care să le menajeze ambițiile lor până la absurditate, atunci ei sunt în stare să *sdruncine întreg echilibrul moral și toată siguranța dezvoltării unui sat*, pe care în momentul, când au voit să-l norocească cu dărniciia lor atunci îl și *împing spre prăpastie prin nechibzuință și ambițiuni personale exagerate*. Această afirmațiune s'ar putea ilustra cu câte va cazuri concrete nespuse de dureroase, când astfel de donatori orbiți de patimi au făcut instituțiilor noastre un rău neasămănat mai mare decât întreg binele, ce ar fi putut să rezulte din donațiunea lor, dacă ei ar fi știut să seridice la superioritatea morală obligatorie unor mecenaji, chiar și când aceștia se recrutează din rândurile țărănimii.

Față de asemenea binefăcători orgolioși, cari pot să devină un balast sau o sabie a lui *Damocle* asupra instituției ajutate de dânsii, negreșit că e de preferit *obolul văduvei*, jertfa săracului, adunată dela mulțimea cea mare, dela întreg poporul, care, fiind numeros, poate și din puținul său să adune sume însemnate.

S'au dat în unele părți frumoșe dovezi despre aceasta, chiar în timpul mai recent, de când se poartă lupta întezită pentru salvarea caracterului românesc și creștinesc al școalelor noastre. În soluția acestei vitale probleme s'a făcut însă greșala de a nu se generaliza în de ajuns acțiunea pornită. Astfel d. e. la crearea fondurilor culturale ale diecezelor și arhidiecezelor noastre nu s'a exploatat în de-ajuns terenul. S'a lăsat toată sarcina sporirii acestor fonduri în grija intelectualilor noștri cari de obicei sânt foarte lipsiți de mijloace și numai ei știu, cu câtă

greutate își duc traiul chinuit de pe o zi pe alta. Dacă s'ar fi impus o contribuție progresivă, ca toți credincioșii bisericii, — indiferent, dacă sânt domni ori țărani — să jertfească fiecare în măsura puterilor sale, un anume procent după darea, ce o plătește la stat, ar avea astăzi aceste fonduri surse sigure. Așa însă plătește cine vrea și cine poate, de obicei aceia, cari poartă, în măsură mai mare și într'o totală dispoziție cu mijloacele lor materiale, aproape toate greutatețile și sarcinile vieții noastre românești. Dar mulți dintre cei ce ar putea cu ușurință să jertfească sume însemnate, se dau înlături, închizându-se în mod cinic în găoacea egoismului și avariției lor.

Iată *Sășii*, cari au moștenit averi uriașe și posed azi, în proporție cu numărul restrîns al școalelor lor, fonduri foarte mari, n'au pregetat a lua asupra lor sarcini grele, contribuțiuni urcate numai ca să și apere bisericile și școalele lor de pericolul, ce l implică darul danaic din visteria statului.

Un ziar săsesc din Sibiu a publicat acum de curînd, că pentru scopuri bisericești-școlare *Sășii* din *Orăștie* și-au impus o contribuție de 10 proc., cei din *Sighișoara* de 30 $\frac{1}{4}$ proc., cei din *Bistrița* de 17 proc., cei din *Brașov* de 20 proc., cei din *Reghin* de 22 proc., cei din *Mediaș* de 40 proc., cei din Sibiu de 46 proc. Și cu legitimă satisfacție încheia ziarul din chestiune această serie cu frumosul sfat creștinesc: »Ajută-te însuși și Dumnezeu te va ajuta!«

La noi, nu sântem siguri, dacă se înceasează pe de-a rândul în favorul școalelor noastre contribuția, încuviințată de legea școlară art. 38 din 1868, în suma de 5 proc. după toate dările directe.

Ș-ul 36 al legii menționate spune, că ceice plătesc această contribuție de 5 proc. pentru școala lor confesională, nu pot fi siliți să plătească dare și pentru altă școală, decât în cazul, când darea lor școlară ar fi mai mică decât 5 proc. după dările directe.

Iar § 20 al art. de lege XXVI din 1907 preconzează, această contribuție de 5%, unde nu se încasează pentru școala confesională sau comunală, se poate încasa pentru școala de stat.

Guvernul nu va lipsi a executa această lege în favorul școalelor sale.

De aceea ar fi de dorit, ca toți conducătorii școalelor noastre să îngrijască de cu bună vreme a se folosi de toate mijloacele, ce le încuviințează legea pentru sporirea averilor școlare, și a nu lăsa, ca contribuția poporului nostru să lungească în alte visterii, de unde se plătesc lefegii puși anume să întunece mintea și să strivească sufletul Românului...

Prin noi însine! să ne fie lozinca! Să ne mutăm gândul dela problematicile ajutoare din mila guvernului, căci

»Mila străinului
E ca umbra spinului
Când vrei să te răcorești
Mai tare te doarești!«

Să ne învățăm poporul a-și prețui ce el al său și jertfi pentru apărarea comorilor sale sufleteste, să i dăm, în toate necazurile și lipsurile lui sfatul creștinesc: *Ajută-te însuși și Dumnezeu te va ajuta!*

După conferență.

— Fapte și documente. —

În Budapesta, 49 de fruntași au stat adunați două zile ca să judece »Tribuna«. Toți acuzatori și nici un apărător, deși dintre cei 49 de fruntași 41 de inși au fost avocați. Și după ce în ziua dintâi au răsunit acuzațele, a doua zi acuzatorii de ieri s'au constituit ei înșiși în judecători și au rostit o sentință de condamnare: »Tribuna« nu servește interesele partidului, fiindcă a încălcat disciplina de partid.

Nu știm ce se va fi petrecut în sinul conferenței; nu știm ce învinuiri ni se vor fi adus, pentru a determina membrii conferenței să adere la hotărârea publicată în numărul nostru de ieri. Știm însă că avem să luptăm împotriva unui întins paitanjenis de intrigi meschine. Nimic nu ne va putea însă împiedeca să urmăm a fi o gazetă cu adevărat românească, intransigentă și radicală, — stând neclintit pe baza programului național. În același timp, însă, nu vom înceta a face critica activității noastre, stăruind — în interesul cauzei naționale — pentru angajarea în luptă a tuturor forțelor de muncă. Considerații de ordin personal nu ne vor putea îndupleca să fim, ca și în trecut, organul ideilor noi și sănătoase.

Sântem și vom fi în totdeauna aripa stângă a partidului național român, în totdeauna mai departe de dușmanii comuni cum sânt cei cari ne aduc azi învinuiri ridicole.

O monstră de intrigă.

Repetăm, nu știm ce s'a petrecut în sinul conferenței. Știm însă cum s'a lucrat în provincie împotriva noastră. Țara întreagă a fost inundată cu scrisori în cari sântem bănuți cu »trădare«. Chiar și prietenii noștri din strălăutate au fost asaliați, din multe părți, cu sfaturi »binevoitoare«. Toate bănuielele și calomniile pe cari nimeni n'a îndrăznit să le exprime în public, dându-ne prilej să le risipim, au fost plasate în aceste scrisori.

Semnalăm un singur caz tipic, pentru a arăta cu ce arme luptă unii oameni împotriva ziarului nostru.

Câteva săptămâni înainte de alegerile congregaționale din comitatul Aradului, s'a convocat la Arad, o conferență a fruntașilor din comitat pentru organizarea campaniei electorale. Redacția noastră a fost rugată, prin telefon, într-o Jol seara să publice un aviz în care să anunțe conferența aceasta pe a treia zi, Duminecă seara. Vineri dimineața a apărut avizul în care conferența e convocată pe Duminecă seara. Nimeni în aceste două zile, Vineri și Sâmbătă, nu ni-a comunicat că am publicat odată greșită: conferența avea să se țină Sâmbătă seara și nu Duminecă.

Abia Sâmbătă seara s'a constatat această greșală. Au avut deci loc două conferențe, și Sâmbătă și Duminecă, la cari au asistat însă abia câțiva inși, fiindcă și invitațiile prin scrisoare au fost expediate abia cu două zile înainte de termenul conferenței. Avizul acesta s'a publicat la 4 Noembrie n., iar alegerile au avut loc la 22 Noembrie. S'ar fi putut deci convoca o nouă conferență la vreme. Nu s'a făcut însă și s'a trecut la ordinea zilei.

Acum, după aproape două luni, prietenii din provincie ne scriu că anumii oameni arădeni au lăsat vorba că redacția intenționat a publicat o dată greșită, pentru a zădărnici conferența.

O calomnie mai infamă nici nu se poate închipui.

Într-o corespondență din provincie, vorbindu se despre alegerile congregaționale, se aduc plângeri împotriva »conducerii din centru« (Arad). La faimoasa constatare dela »Vas«, un domn ne a adus învinuirea că noi am intercalat în manuscris plângerea împotriva »conducerii din centru«, pentru că el a citit înainte manuscrisul și în el nu se cuprindese aceste cuvinte. Aste învinuiri le a întărit cu »cuvântul de onoare«. Am trimis după manuscris și constatarea a putut să constate că domnul în chestie n'a spus adevărul.

Potopul de bănuiele și învinuiri ridicole sânt lăpște pe ascuns, în mod perfid. Nimeni nu îndrăznește să le exprime în public, căci știe că sânt numai vorbe babești fără temel.

Le a găsit numai pe Aurel C. Popovici, care trăiește departe de noi, — să ridice împotriva noastră acuza stupidă, îmbrăcată într'un învălmășag de vorbe umflate, că ziarul nostru are legături cu Ileszszky și prepară terenul lui Mangra!

Calomnionii perfizi cari s'au n'ci măcar scuza de a fi de bună credință.

O desmintire.

Dr. Ioan Moța, redactorul ziarului »Libertatea« din Orăștie ne adresează următoarea scrisoare:

Domnule redactor,

În »Tribuna« de azi văd o notiță că printre cei ce au aderat în scris la hotărârile ce se vor aduce de constatarea fruntașilor în Pesta, aș fi și eu. Cred că e greșală de tipar, o fi altcineva, ce vă rog să rectificați...

Orăștie, 20 XII. 1910.

Ioan Moța,
preot.

Un glas din România.

Domnul Ioan Russu-Abrudeanu publică în »Adevărul« din București un articol despre frământările noastre de-acasă și campania de intrigi pornită împotriva ziarului nostru și într'o anumită presă din România.

Iată ce spune domnul Ioan Russu-Abrudeanu:

Cum de astă primăvară încococe, s'a început o mișcare de bolcotare în contra ziarului »Lupta« din Bpesta, în contra căruia comitetul național și liderimea a ridicat protest pentru infracțiune. Acest ziar însă peste puțin, va fi readus iarăși în proprietatea oficială a comitetului național și agitația împotriva lui va înceta în mod firesc.

Cât pentru vestea pusă în circulație cu tendință despre o desavuare a »Tribunei« din Arad, chestiunea este mult mai simplă. »Tribuna« a fost și rămâne organul românesc cel mai intransigent de peste munți.

În timpul din urmă »Tribuna« a respins cu cea mai hotărâtă înverșunare lătrănițele încercări de împăcare cu Ungurii ale vicarului Mangra și I. Slavici. Ea este cea mai citită și mai bine scrisă foale de peste munți, căci are grupată în jurul ei toată liderimea intelectuală, în frunte cu poetul Goga și amicii săi.

Cum însă »Tribuna«, care stănd pe baza programului național, nu este un organ oficial al partidului ci își rezervă mai ales rolul de control și tonul radical în afacerile interne, este natural ca ea să întâmpine dușmanii și uneori să fie chiar obiectul unor manifestări de ostilitate parțială din partea unora și altora în polemicele sale.

Pe cât de firești sânt însă animozitățile, când e vorba de critici reciproce, pe atât de nefiresc este să ne amestecăm noi în chestiunile de intimitate ale fraților noștri. »Tribuna« cu trecutul ei, cu un proprietar ca dr. Nicolae Oncu, mem-

bru în comitetul național și fost deputat, această puternică și curată figură în politica Românilor din Ungaria, cu un colaborator de frunte ca Goga, nu poate să fie și mai departe decât fala presei române de peste munți, ori câtă libertate șar păstra în modul de-a judeca neajunsurile de acasă.

Acest ziar este în bune mâni și nimeni n'are încă dreptul să-i tragă la îndoială pornirile hărțuieților trec, patimile se potolesc și viitorul ne va dovedi dacă »Tribuna« cerind mai multă energie și primenire a forțelor de luptă, a avut dreptate sau nu.

Aceasta este starea de fapt, și nouă, ziarelor din România, nu ni-se cuvine să influențăm acest proces de curgere. Este o situație caracteristică și relatarea exactă a faptelor este singura noastră datorie ce ne revine deodată cu exprimarea dorinței noastre ca pacea și armonia să fie întonată cât mai curând în rîndurile luptătorilor de peste munți, căci nu trebuie să scape un minut din vedere că singura lor țară rezidă în unirea completă și sinceră a tuturor forțelor naționale.

Măcelul dela Galați.

Până în momentul de față ne lipsese amănunte precise despre măcelul dela Galați. Măne, probabil, vom putea publica un raport mai amănunțit despre această nouă brutalitate jandarmerească, care — cum sântem informați — va fi adusă în discuție și în camera deputaților, în formă de interpelație adresată guvernului de unul dintre deputații noștri.

Altminteri, cum era de prevăzut, organele oficiale au grăbit să prezinte cazul ca o nouă agresiune a »agitatorilor valahici«. Cică ar fi avut loc chiar și o anchetă care a constatat că »jandarmii au fost în legitimă apărare când au făcut uz de arme«.

Iată cum descrie raportul oficial cauzele acestui măcel:

»Românii din Galați au voit să l candeze ca primar pe Ioan Marșieu, om cu trecere în comună, dar »agitator«. Chiar de aceia solgăbirăul Bisztray n'a voit să l candeze. Românii văzând că omul lor nu este luat între candidați, au spart ușa primăriei, unde avea loc alegerea, și intrând în sală au început să spargă scaune și mese.

Jandarmii, patru la număr, lovind cu patul puștii au încercat să scoată mulțimea din curte. Românii însă au început să dea în ei cu pietre și bâte. Au încercat chiar să le smulgă armele, rănindu-i pe toți patru. Jandarmii, văzându-se atacați, au tras câte 6 focuri în mulțime. Doi inși, Nicolae Schiopu și Ioan Bruda au rămas morți, alți 5, Nicolae Comșa, Ioan Todor, Ioan Blența, Ioan Marcu și Păcală Isailă au fost răniți grav.

Ceilalți au fugit care încotro. Câțiva inși au grăbit în turnul bisericii trăgând clopoțele într'o dungă și chemând Românii din comunele vecine să răsbune moartea fraților lor. Solgăbirăul Bisztray (cel care a provocat nemulțămirea comunei! N. Red.) și judecătorul de instrucție, venind în comună, au făcut anhetă și au constatat că jandarmii au tras focuri numai apărându-se«.

Atâta spune raportul oficial, pe care îl prevedeam... Dealtminteri morți întotdeauna

sânt ei de vină, mai ales când ceice i-au împuşcat sânt jandarmi.

Iată și numele jandarmilor eroi: Szakács Lajos, Gábor Simon, Székely Samu și Bartok Lázár.

Scrisori din Viena.

Maiestatea Sa în Rathaus. — Mare adunare creștin-socială. — O serată de popici. — A șasa serată a Clubului român. — Acele lungi de pălării.

Viena, 20 Decembrie.

Societatea pentru apărarea copiilor a ținut Duminică în sala festivă și împodobită a Rathausului împărțirea darurilor de Crăciun, — o sărbătoare pentru 1600 de copii. Cu acest prilej s'a serbat și jubileul de zece ani a societății. La serbare a asistat și seniorul nostru Monarh. La scara prezidială a fost întâmpinat de președintele comunal, iar în sala de primire de patroana societății, principesa *Marla Iosefa*. După care a a fost condus Maiestatea Sa în sala festivă, unde erau adunați copiii și oaspeții. Aici a fost salutat din partea președintelui societății principele *Ferdinand Trauttmansdorff* și de primarul *Dr. Neumayer*.

În cursul împărțirii darurilor au fost prezentați Monarhului conducătorii și conducătoarele societății; iar după împărțire Monarhul a trecut prin spalierele fetițelor în hala cea mare, unde la băieți se servia ojină. Petrecând cinci sferturi de oră între copii, Maj. Sa a părăsit societatea celor mici prin portalul principal mergând peste *Lueger platz*, spre *Burg*.

Eri la orele 7 și jumătate au ținut creștin-socialii o mare adunare, convocată de șeful partidului principele *Alois Lichtenstein*, în sala mare a Rathausului.

Între ovații fără sfârșit a deschis reînălțoșatul șef al partidului, principele *Lichtenstein*, adunarea prin o scurtă vorbire, în care amintind de scumpul defunct *Dr. Lueger* relatează intrigile rafinate pornite pe toată linia de dușmani împotriva partidului și constată cu bucurie, că aceste încercări perfide nu au putut răni rîndurile, cari vor lupta întotdeauna pentru onoarea împărăției și pentru drepturile poporului.

Mulțumind îi răspunde primarul *Dr. Neumayer*. După el vorbește ministrul de comerț *Dr. Welskirchner* despre «industrie și economie», *Dr. Gessmann* despre «situația parlamentară», iar președintele camerei *Dr. Pattal* despre «viitorul parlamentarismului în Austria» și deputatul *Hausser* despre «oraș și țară».

Toate vorbirile au stârnit un viu entuziasm în mulțimea impunătoare, care din când în când făcea să răsună de aprobări și aclamări sale vii botiturile gotice.

Una dintre bunele porniri ale coloniei române din Viena e și organizarea așa numitelor «serate de popici», unde să adună tot la două săptămâni, Sâmbătă seara, o parte frumoasă a coloniei, domnișoare și numeroși tineri și alți oaspeți.

Lucrul principal este densul — căci «jocul de popici», se poate zice, e numai *titulus bibendi*. Se dansează și frumăsa noastră «Romană» între mulțimea val-bostonnului, ce ține lanț până târziu după miezul nopții.

Ultima serată însă s'a ridicat peste surorile ei de până acum prin concertul d'nei *Gramatovici* și al d-ilor *Crîșan* și *Mărcuș*, cari ne-au desfătat cu câte va cântări frumoase. Acompaniamentul precis a fost susținut de d-șoara *Vălleanu*.

Resfățați odată, așteptăm și în viitor asemenea surprize.

Duminică seara a ținut clubul român a șasa serată. Tinerimea era aproape completă.

A vorbit dl *Dr. Lazar Popoviciu*, despre «alcool» arătând trecutul și efectele dăunătoare și remediile ce trebuie luate în cazurile diferite.

Conferențiarul, ascultat cu atențiune, a fost viu aplaudat.

Probabil pe urma unei interpelații desfășurate de curând în consiliul comunal, direcția poliției din Viena s'a simțit îndemnată să facă damele atente, că totuși nu sânt tocmai așa de inocente acele mari de pălării, precum susțin proprietățile lor. De mult deja a dat loc la plângeri acest succes al modei, care a devenit primejdios acum, când pălăriile s'au mai micit, dar acele au rămas ca niște lănci.

Comunicatul de altcum foarte prevenitor și delicat al poliției spune: «În timpul din urmă se înmulțesc plângerile, că folosirea acelor prea ungi și ascuțite, vîrite în pălării, periclitează siguranța trupeză. E fapt că astfel de ace de pălării primejdioase pe stradă, în tramvaie și la orice aglomerație mai mare de oameni periclitează siguranța trupeză. De aceea direcția poliției se simte îndemnată a ruga damele să renunțe la folosirea acelor de pălării prea lungi și să exprime așteptarea, că rugămintea prezentă va fi îndeajuns și nu va necesita luarea de măsuri mai energice.

Correspondent.

Din România.

Dela Academia română. Din București ni se scrie Vineri, la orele 2 d. a. Academia română a ținut ședință publică. La ordinea zilei comunității dl profesor *Dr. V. Babeș*: «Cercetări nouă asupra pelagrei».

Dsa atribuiește pelagra la noi relele stări economice. După ultimele date avem 80.000 pelagrosi. Numărul nu e exagerat; e de notat că nu toți sânt în stare gravă.

Asupra cauzelor pelagrei știința nu și a spus încă ultimul cuvânt.

Dl profesor arată cât de greșiți sânt acei cari afirmă că pelagra n'are relație cu porumbul stricat. Alții afirmă că această boală se datorește insectelor; ca să putem pune în legătură pelagra cu diferitele insecte cari se găesc în regiunile pelagrose trebuie să arătăm în prealabil legătura între porumb și aceste insecte.

Dsa vorbește de o muscă «*Similia rectas*» despre care se spune că e în legătură cu pelagra. Dl *Dr. Babeș* nu crede într-o asemenea legătură într-un cânt numita se întâlnește foarte rar în ținuturile pelagrose.

Describe apoi o altă muscă anume «*Similia columbae*» despre care se spune că produce raugi printre animale. Animalul înțepat de o astfel de muscă moare în jumătate de oră. Dl *Babeș* a examinat această muscă și a găsit într'însa un fel de protozoare: «*tripanozomă*». Nu crede că aceste protozoare produc moartea, dar fiindcă animalul moare la jumătate de oră, timo în care tripanozomă n'ar putea să și desăvârșească opera distructivă. Dl profesor *Babeș* adaugă că studiază chestiunea dacă nu cumva aceste tripanozome produc mai târziu maladii la animalele înțepate de «*similia columbae*».

Distinsul academician afirmă că în urma reacțiilor făcute s'a dovedit că extrasele din porumburi stricate și paraziții porumburilor nu au nimic de a face cu sângele pelagrosilor.

Unii au susținut, a spus d sa, că porumbul stricat produce în corp o substanță care devine toxică numai în contact cu razele soarelui. Dl *Babeș* combate această afirmare dând numeroase exemple de pelagrosi la cari boala a început iarna, când dâșii nu erau expuși soarelui, întrucât e știut că iarna țaranii stau mai mult în casă.

Din cercetările savantului profesor rezultă că toate afirmațiile făcute asupra etiologiei pelagrei nu sânt exacte. Crede că reformele sanitare și

economice vor avea mare rol în combaterea pelagrei.

Înainte de a încheia dl *Dr. Babeș* caută să arate cât de greșiți sânt acei cari cred că pelagra nu e întâlnită decât foarte rar la copii. Din contră, spune d sa pelagra la început vine tocmai la copii.

Dl *Dr. Babeș* a arătat apoi numeroase plângeri și fotografii din care se poate vedea evoluția și ravagiile pelagrei.

Din străinătate.

Alegerile din Anglia. Alegerile parlamentare s'au fârșit fără a reduce majoritatea de până acum a guvernului. Dimpotrivă, partidele aliate cu guvernul au câștigat 6 mandate. Apelul la țară s'a rezolvit, așadar, în favorul partidului liberal și al reformelor plănuite de el.

Situația partidelor e următoarea: au fost aleși:

271 liberali,
272 conservatori,
43 socialiști,
74 naționaliști și
10 irlandezi independiști.

Guvernul dispune de o majoritate de voturi.

Londra, 21 Decembrie. Ministrul președinte *Asquith*, urmând unei invitări telefonice a Regelui, a fost primit azi în audiență. Se afirmă că Regele, mulțumit cu rezultatul alegerilor, a aprobat proiectele guvernului și a promis numirea numărului necesar, de peri, pentru a se putea nota *vetto-bill-ul* și în Camera *Lorzilor*.

Noul parlament se va întruni la 31 Ianuarie 1911. Deschiderea solemnă, prin Rege, va avea loc la 6 Februarie.

Chestiunea împrumutului ungar în camera franceză. Precum se știe guvernul ungar a încercat astăvară să contracteze ultimul împrumut de K. 560 milioane în Franța. În urma refuzului cercurilor financiare de acolo și a guvernului francez împrumutul a fost contractat apoi la un consorțiu de bănci germane, austriace și ungare în frunte cu casa *Rothschild*.

Precum reese acum din un raport prezentat în camera franceză asupra bugetului ministerului de externe, guvernul francez a pus următoarele condiții pentru admiterea împrumutului ungar la cota piețelor franceze:

1. Să se țină seamă de pretenziunile ridicate în Viena de proprietarii căii ferate de Sud, în marea lor majoritate Francezi și cari pretindeau că guvernul ungar și austriac să caute mijloace pentru așanarea situației financiare a căii ferate de Sud și

2. Să se ofere anumite garanții, că împrumutul va fi întrebuințat pentru scopuri pașnice. Afară de aceasta guvernul francez, și a rezervat dreptul a decide dacă situația pieței de bani franceze și condițiile politice generale permit sau nu plasarea împrumutului în Franța.

Guvernul ungar influențat și de casa *Rothschild*, care a fost interesată la această operațiune financiară, în urma informațiilor primite, a renunțat a plasa împrumutul în Franța și l-a contractat în ea consorțiul amintit mai sus, sub

Telefon nr. 467.

=KARDOS GYULA=

cea mai mare fabrică de trăsuri sudungară

Temesvár Gyárvaros Háromkirály-ut 14. (Casa proprie.)

Mare magazin de trăsuri noi și folosite. —

Pregătesc lucruri de fierar, rotar, șelar, de lustruit și orice reparări de bransa aceasta, cu prețurile cele mai moderate. Preț curent, gratis și franco. Tot aici se mai pot căpa omnibuse pentru 6 persoane cară funebre, felurite căruțe «landaner» cu preț. moderate.

condițiuni mult mai desavantajate. »Dacă împrumutul s'ar fi plasat în Franța — zice raportorul camerei franceze — guvernul ungar ar fi ajuns imediat la suma de Cor. 560 milioane în loc de cele Cor. 500 milioane cât primește de la consorțiul german-austriac-ungar. În realitate însă acest consorțiu a luat asupra-și fix numai Cor. 250 mil., iar Cor. 150 mil. prin opțiune. De observat mai este că bonurile de tezaur în sumă de Cor. 250 mil. sânt replătibile în 3 ani și astfel guvernul ungar va trebui încă înainte de expirarea acestui termen să apeleze din nou la credit. În loc de 4 procente Ungaria trebuie să plătească 4½% ca interese după bonurile de tezaur de Cor. 250 milioane, de unde rezultă o cheltuială în plus de Cor. 2500000.

Iată dar în ce lumină favorabilă se prezintă noul împrumut ungar de Cor. 560 mil., despre care organele guvernului au susținut la timpul său că a reușit »splendid«. Da, pentru consorțiul de bănci, dar nu și pentru țară, căreia îi impune o plus-povară de Cor. 75 milioane în 3 ani.

INFORMATIUNI.

ARAD, 21 Decembrie n. 1910.

— **Goana după tricolor.** Pretura din Șârcaia a pedepsit pentru »purtarea de culori străine« pe timpul alegerilor dietale, cu câte 10 coroane pedeapsă principală și 10 coroane pedeapsă laterală, pe Români: Iosif Man a lui Gheorghe, Rafira Gheorghe, Comardicea și pe soția lui Gheorghe Ludu din Perșani; — pe Rovin Băcila și Ana Strimbu din Vad; — pe Carolina C. Prună din Șârcaia; pe Bucura Lascu din Sona; — pe Iosif Gubernat din Comăna sup. — pe Domnica Drăghiciu, Ana G. Popa și Măria D. Boeriu din Gid, — ordinând tot de odată nimicirea briurilor tricolore confiscate dela dânși. Victor a Pandrea, ca minoreană a fost admoniată. Vicecomitele Făgărașului, ca al doilea for, a aprobat sentința preturei, și a dat drept partidului să înainteze apel la ministrul de interne în termen de trei zile.

— **Noua gazetă dela Arad.** Sântem informați că noua gazetă a partidului, care va avea să înlocuiască »Lupta«, va fi pusă sub conducerea dnl. Dr. Ion Scurtu din București. Din redacție vor face parte dnii Aurel P. Bănușiu, actualul director artistic al societății pentru fond de teatru român, și dl. Horia Petra Petrescu.

Ne bucurăm că partidul a ales pentru noul său ziar — Aradul, acest puternic centru românesc.

— **Fondurile din Blaj** în zilele aceste s'au publicat din Blaj starea fondurilor arhidiecezane pe 1908. Conform raportului sânt 3 fonduri mai mari nume: Fondul clerului 1,504,390.13, fondul Școlii 1,073,486.33, fondul metropolitan 1,021,343.76.

Urmează apoi fondurile mai mici, cari sânt: fondul viduo orfană 458,823.37, Basilian 291,863.69 def. 149,474.88, pens. prof. 146,690.06, G. Viș 142,150.41, B. din 119,673.62, Ion Viș 81,231.37, Lăzay 72,741.53, ș. oiaști 80,936.37, fond. Daș 68,730.31, Catedrala 80,874.59, Așigurate 77,857.52, Ciocar 62,583.11, Păpălu 60,238.46, Bar Ursu 50,540.74, Dion Șoloiș 38,341.64, Crisn Boler 48,280.53, Alutan 26,497.07, S. m. 47,350.49 Bald, 25,399.71, Vencea 24,275.75, Instrucție 29,346.14, Inst. de fete 27,745.76, Masa studenților 26,336.29, Filip 22,610.54, Dr. Muntean 18,200.—, D. Mihaly 20,166.86, Tămas 12,326.83, Dr. I. Raț 15,622.29, Baz Raț 19,244.76, Fondul stud. bolnavi 16,898.16, Dispoziții 22,224.13, Pens. norm. 30,182.84, Negoiș 10,845.13, Jonute 33,470.36, Tipografic 38,049.01, Convict 38,388.32, G. B. 12,679.70, Tobias 60,567.72, G. Pop. fam. 16,212.72,

Splăbul 19,325.33, Mir 10,872.52, Liviu 12,764.66, Ioan V. Ru. 36,588.98, Pens. of. adm 12,122.99, afară de aceste sânt câteva fonduri de 2—5000 cor. Totalul fondurilor în bani 7 milioane coroane.

— **Necrolog.** Ioan Ivan, notar pensionat, membru al »Asociației«, a răpusat la 19 Dec. n. în Gurăbului, în vârstă de 69 ani. În mormântarea lui a avut loc azi, 21 Dec. n., în cimitirul gr. or. din Gurăbului.

— **Emil Petru Vasilichi**, comerciant contabil, a răpusat la 8 Dec. n. în vârstă de 30 ani. În mormântarea lui a avut loc la 10 Dec. n. în cimitirul gr. or. român din Caransebeș.

Odihnă în pace!

— **Ungurii din America.** Citim în »Uniunea« din Cleveland: Cățiva aleși ai Ungurilor din America în frunte cu Coharyi proprietarul ziarului în gurească din Cleveland »Szabados« au trimis o mare adunare, pentru ca să trimită o rugămintă președintelui Statelor Unite, Taft, ca să intervină la comisiunea din Ellis Island, pentru a nu mai opri atâtă Ungurii de a intra în America, căci, zic ei, oamenii își vând averile de acasă și pleacă cu toții spre America și când ajung în Ellis Island îi trimite înapoi, afară de aici. Ungurii vreau să fie cetățeni buni ai Americii și vreau ca să și cumpere ferme aici în America. Deci nu ar trebui pentru toate celea trimiși înapoi.

Asemenea s'au hotărât ca Coharyi să plece în Ungaria cu o petiție subscrisă de acești delegați ca în numele tuturor Ungurilor din America să roage statul ungar de a lucra cu Statele Unite mai de aproape în privința legii de emigranți.

Ce va fi din toate acestea vom vedea mai târziu, poate chiar vreau să facă altă țară ungurească și aici, acești credincioși fi ai lui Árpád.

— **Dela soc. »România Jună« din Viena** primim următoarea scrisoare:

Onorată redacție,

Vă rugăm să binevoiți a publica această scrisoare trimisă ziarului »Lupta« din Budapesta, ca răspuns la invectivele din numărul 212 și numită tot sub titlul »O obraznicie fără pereche«.

Dle Redactor,

Vă rugăm să binevoiți a publica următoarea lămurire în ziarul »Lupta« în care ne-ați insultat.

O lămurire.

Dle redactor, în numărul 212 al ziarului »Lupta« din 2/15 Decembrie a. c. ați aflat de bine să îngăduiți câteva observări malițioase și nedrepte la adresa soc. acad. »România Jună« și a președintelui ei actual dl. Ștefan Mărcuș, arătând prin aceasta »bunul simț«, despre care ne vorbiți atîta în amintita notiță.

Dvoastră, dle redactor, ați confundat înainte de toate »România Jună« cu tinerimea română din Viena, care la o adunare de-a ei, ținută pe la mijlocul lui Octomvrie, și-a exprimat părerea de rău asupra situației dureroase, ce domnește acuma la Români din Ungaria, trimițând un protest în contra ziarului dvoastră, care apare și astăzi sub firma partidului național român, deși toată lumea românească pînă astăzi nu e în clar asupra dreptului de proprietate și prin urmare și a moralei »Luptei«. În toată afacerea aceasta »România Jună« nu a avut amestec. În învălmășagul hidoaselor aparții de desbinare, mai ales în politică »România Jună« nu se amestecă, dacă ceva mai superior nu-i impune să-și spună și dinși cuvîntul. Dacă am avea convingerea că ziarul »Lupta« este și astăzi ceea ce se prezintă, că nu stă sub înfrîntura unui singur bărbat, deși susține să fie organul celei mai înalte reprezentanțe a poporului românesc din Ungaria o cetam și mai departe cu plăcere.

Dela orice instituțiune românească se pretinde un ideal curat, o morală și sprijinirea numai acelor acțiuni, care ne garantează un progres pentru neamul românesc. Dela »România Jună« se pretinde aceeași. Și de aceea am luat deja cu o lună înainte de sistarea foii din partea dvoastră în comitetul concluduz, de a vă ruga cuvințios, să nu ne mai trimiteți »Lupta«, pînă ce nu vom fi în clar, ce reprezintă și a cui e. Am adus apoi o săptămînă înainte de sistare, chestia înaintea plenului. Fără răutate, fără ca în ședință să fi suvenit atacuri la adresa »Luptei« sau în de comun la adresa cuiva; cu liniștea idealismului, ce trebuie să-l reprezentăm la vîrsta noastră, am luat această hotărîre. Sistarea trimiterii ziarului n'a avut deci nici o înfrîntură asupra ei; e numai o întâmplare, că scrisoarea noastră ați primit-o cinci zile după această sistare.

Președintele societății n'a fost unealta nimăruia, eel mult cea a hotărîrii plenului, care a trebuit s'o îndeplinească. Prin urmare invectivele contra d-sale arată o

absolută necunoștință a referințelor unei societăți, unde plenul decide, iar comitetul cu președintele în frunte e numai organul executiv.

Că am trimis o copie a scrisorii la »Tribuna«? Am făcut-o din cauza că dorim cu toții clarificarea situației triste, care-l doare pe fiecare român de bine, din care dușmanii noștri trag foloase, iar noi ne slăbim tocmai acolo, și atunci, — unde și cînd am trebui să fim mai solidari, mai bine organizați și mai puternici: în ziaristică.

Am crezut de cuviință să dăm această clarificare publicului românesc și declarăm că nu vom mai răspunde la atacuri nemeritate și necuviințioase din partea ziarului »Lupta« din Budapesta.

P. C.

Mulțumindu-vă pentru ospitalitatea dvoastră, rugăm să primiți asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

P. C.

Viena, 17 Decembrie n. D. Marmeliuc, v. preș., cand. în drept Alexie Voitschi, secr. de externă.

— **Dentistul V. Muntean** a călătorit pe 3 săptămîni din Arad. Își reîncepe praxa în 10 Ianuar 1911.

— **Serbarea de anul nou a Românilor din Viena.** Societatea acad. »România Jună« din Viena a decis să dea serbări de anul nou o deosebită splendoare. Sub patronajul unora dintre cele mai ilustre persoane ale neamului nostru, cu sprijinul unui bogat comitet de onoare, compus din dame și domni ai coloniei române din Viena, serbarea se va ține la 13 Ian. 1911 st. n. în P. khotel din H-rizing. Înainte de deschiderea danului se va reprezinta »Se ata etnografică« a dnl. T. Bredicianu, iar d. șoara Elena Topliceanu, recunoscuta pianistă, va cânta cu acompaniament de orchestră o rapsodie românească.

Mulțumim pe aceasta celor tuturor doamnelor și domnilor, cari au primit patronajul și rugăm respectuos pe a ele persoane, cari nu ne au răspuns încă în privința primirii acestora, să binevoiască a ne feriți cât de curînd cu onoratul dlor răspuns. P. c. stud. mus. Ștefan Mărcuș, președinte, cand. în drept Alexie Voitschi, secretar de externe.

— **Emulația Croezilor.** Abia o săptămînă în urmă se primise știrea despre uriașa fundațiune pentru pace, făcută de miliardarul Carnegie, care în vremea din urmă susține o adevărată întrecere cu Rockefeller în jertfele filantropice. În aceeași vreme ziarele aduceau știrea despre fundațiunile făcute de acești Croezi, spunînd că Carnegie a dăruit 180 de milioane, iar Rockefeller 120, pentru scopuri de binefacere. Se vede însă că nici cest din urmă nu vrea să se lase mai pe jos, căci o telegramă din Chicago anunță că a dat 10 milioane dolari pentru academia de științe de aci, urcînd astfel suma contribuțiilor sale la 175 milioane.

— **Din întunerecul temniței în munții stîncosi ai Apunilor** trasa vestitul haiduc Salamone, încunajat de o ceată de volonți cu cari se repezia în vâl și prăda pe n gustorii și bogășii ce împaușau poporul. Dar biatul Salamone a fost atras în cursă și când primăvara trecută au dispărut omeții din vâl și s'a repezit cu ceata asupra unei caravane de carabinieri travestiți în negustori, l'au prins și l'au dus legat în lanțuri în fața judecării. Tribunalul l'a condamnat la douăzeci de ani de ocnă și a fost despartit poate pentru veche de lumea în care trăise, și unde învățase cel dragostea și ura de oameni.

Dar sufletul lui furtunos nu putea fi închis în răcoarea celor patru pereți de temniță, și fiind că cu dalosul și flinta nu mai putea face faule voințești, s'a pus pe citit și în noaptele grele de sbucium s'a gândit ce ar fi să scrie și el ceva, ca lumea să ție totuș seamă că n'a pierit Salamone cu totul, ci mai trăește încă pe alt tărâm de spectri și umbre. Fiind înzestrat dela fire cu o mare doză de a înțelege și cuprinde frumosul, a luat din multele nenorociri cari li făcuseră să se apuce de haldule o singură întâmplare și a prelucrat o în dramă, sub titlul: »Păcatul pimarului«. Piesa scrisă de el a trecut p'agul temniței și a ajuns în mîna marelui public. S'a găsit — după cât sântem informați — chiar un teatru din Catania care i o va pune în scenă. Și publicul va avea prilej să asiste la reprezentarea unei premiere străine, unde în zadar va ațama pe autor chemându-l la rampă căci el nu va veni și va gusta plăcerile și sguștinile celui dinlă

succes departe de lume, între cei patru pereți umezi ai temniței și nimic nu va fi care să aducă vestea serbătorii unei lumi ce o urdese atât de mult. Și totu-i o rază pierdută din soare va luneca încet printre gratiile fer-strilor și va inaugura cu lumina ei potolită capul haiducului cu mâna înruntată de sânge, dar cu sufletul nepângărit.

— **Catastrofele cutremurelor de pământ.** Abia ieri publicasem știrea despre cufundarea în apei de la ul Hoblanko și azi din nou vine știrea unei nenorociri a-mănitoare dar în proporții mult mai mare. După cât se anunță din *La Libertad*, pe urma celui din urmă cutremur de pământ mai multe insule din prajma litoralului de răsărit a San Salvadorului s'au cufundat în ocean împreună cu locuitorii lor. Numărul victimelor atinge cifra de cinci sute de morți.

— **Ravagiile ploilor.** Ploile dese din ultimul timp au cauzat nenorociri și pagube enorme în sudul Franței și Italiei, dar mai ales în stațiunea balneară Riviera. Paguba cauzată prin ruperea drumurilor, a podurilor și nimicirea florărilor se ură la mai multe milioane, pe lângă aceasta câțiva oameni încă și au pierdut viața. Liniă ferată dintre San Remo și Porta Maurizio a fost ruptă pe mai multe locuri. În San Remo nu mai era decât poșta de patruzecișopt de ore și a trebuit restabilită comunicația prin torpiloare oferite de Italia. Firm-cătoarea Riviera e distrusă în mod îngrozitor și fărâmi se surpă la fiecare ceas. Paguba cauzată în grădinile de flori din Porta Maurizio se ură singură la un milion de lire. Localitatea San Remo e izolată de satele din împrejurime și orice comunicație e distrusă de furia torentului de apă. Aceleași știri sosesc și din Bordighera și Ventimiglia. Liniă ferată dintre Onna și Asti a fost măcinată de apele răsvrăteli care au înecat în valuri și urașul pod de piatră din Polivera.

— **Brutalitățile poliției rusești.** Zilele acestea studentele d-la facultățile din Petersburg au ținut o întrunire în localul universității pentru a discuta ținuta ce trebuie să observe față de manifestațiile contra pedepsei corporale. Abia au intrat însă în discuție când s'a deschis o ușă lăturatică a salei și comisarul de poliție însoțit de două sute de agenți a năvălit înăuntru. Înre studențe s'a produs o înval rășată grozavă. Unele de spaimă și au pierdut cunoștința. La țipetele lor a venit rectorul și-a înduplecat poliția să părăsească localul universității. După cunoștința student le au început să lăclame, dar poliția a năvălit iarăși asupra lor și a golit cu forța sala de ședințe. Aceleași știri despre brutalitățile sbirilor stăpânirii sosesc și din Moscova. De săptămâni de zile prin toate oășele cu școli superioare s'a pornit o goană esnadăjdută contra studențimii. Poliția pică în fiecare clipă peste ei și pentru lucruri de nimic le face perchiziții domiciliare. La universitatea din Moscova și Petersburg au arestat până acum cinzeci de studenți și studențe.

— **Distincția unor ziaristi.** Primiți știrea că cel mai autoritar număr al *Monitorului Oficial* va publica un decret al *Majestații Sale* prin care a conferit titlul de condeieri de curte la trei ziaristi din Budapesta. Înre aceștia e și L. Brody, șefredactorul ziarului *Pester Journal*, Dr. S. Rado, directorul Biroului de informații și Dr. Sigmund Schiller, redactorul responsabil al ziarului *Pester Lloyd*.

— **Din lumea aviației.** Din Londra vine știrea că aviatorul S. White a sburat cu aparatul său un drum de 280 kilometri creind un nou record pentru sborul fără întrerupere la distanță. Cu prilejul sborului aviatorul a încercat un nou aparat *Phermos*, care conținea ingredientele chimice ale carni și substanțele hrănitoare ale acestora, astfel că fără să lase cărma din mână cu ajutorul unui tub a putut să se hrănească pe când sbura.

— **Tertipurul unui glumeț.** Ziarele din Paris aduc știrea unei întâmplări hazii, dar care putea avea un sfârșit foarte nepă ut pentru înscenatoarii ei. Săptămâna trecută «Un om bogat și plin de viață» cerea în mica publicitate a ziarului, ca «amele cari ar dori să fie nevasta lui să se prezinte Dumineca următoare la cafeneaua bursel iar, ca semn distinctiv să poarte o roză albă. În aceeași vreme o «femeie de o frumusețe rară» atrage

atenția bărbaților asupra faptului că ar vrea să se mărite cu un domn, sărac ori bogat indiferent, și cei cari aspiră la căsătoria aceasta să se prezinte Duminecă la cafeneaua Bursel depe bulevardul Hauszmann purtând ca semn distinctiv o roză albă. Bineînțeles lucrul a trecut tot pînă în mica publicitate.

Pînă Dumineca trecută însă un «benevoitor cu principii republicane» a anunțat poliția cu ajutorul unei anonime că «regaliștii» plănuiesc o «adunare secretă în cafeneaua Bursel. La timpul fix s'au înfrunțat la cafenea vr'o cinzeci de femei cu roza albă și cel puțin de două ori pe atîta bărbați. Agenții secreți ai poliției încă și-au pus repede floarea ca să nu poată fi distinși. Dar de grabă au observat că nu e la mijloc decât tertipurul unui glumeț și au spălat puțina. Cei purtați «voabă» încă și-au înțeles gluma și au sters o repede. Câțiva mai rușinoși însă au făcut arătare contra îndrăznețului care și-a permis astfel de gume în postul Crăciunului. Dar veselul ștrengar nu era pe aproape și cine știe unde petrecea pe socoteala celor la cari le trăsese clapa.

— **Testamentul unui ziarist.** Zilele acestea a murit la Londra ziaristul Silver, colaboratorul ziarului «Punch». Viața întreagă cât l-a fost dată, a avut o avere însemnată iar ieri l-au desfăcut testamentul în care aceasta e evaluată la douăzeci și patru de milioane. Această avere, după dorința scriitorului se va împărți pentru scopuri filantropice, rudelor și prietenelor săi, iar restul se va da membrilor din redacția ziarului *Punch*.

— **Lozurile Loteriei Reuniunii Femeilor Române din Arad.** «Reuniunea Femeilor Române din Arad» aranjază pentru sporirea fondului de zidire a școlii de fete o *loterie de obiecte*, a cărei tragere va fi în primăvară!

Lozuri se află de vânzare și la *Librăria «Tribuna»* și la tipografia «Carmen» în Cluj. Prețul 1 cor. plus 10 fil. porto. Recomandat 35 fil.

— **Tratarea boalei de sânge în sanatoriu din Panciova.** Sintem informați, că în institutul Alexici din Panciova s'au tratat pînă azi cu preparatul «606» a profesorului Ehrlich 26 de bolnavi. Dintre cari la 22 de inși serul a fost introdus sub piele după sistemul profesorului Wechselmann din Berlin, iar la 4 inși s'a introdus intravenos (în vîă). Modul acesta din urmă de injecție e mai greu pentru medici, dar pentru bolnav e mai plăcut și mai cu efect. Nu are nici o durere așa, că bolnavul la 36 de ore după injecție e deplin capabil de lucru. Căldura numai chiar în două cazuri intravenoase a atins 40°, în toate celelalte cazuri maximul căldurii a fost de 38°, ceiace se poate atribui aseptisului perfect.

Aprinderi reactive locale — din aceeași cauză — nu s'au ivit niciodată. Drul Alexici e de ferma convingere, că și tratarea noului metod de vindecare numai în cazul acela poate vindeca boala de sânge, dacă — unde e necesar — după cerința lui Ehrlich injecția intravenoasă se repetă la timp. Ce privește serul Drului Quéry, acesta până azi s'a aplicat numai în patru cazuri și încă cu succes deplin. Durere, serul e foarte scump, încît numai bolnavii cu stare se pot folosi de el. Și în sfîrșit se observă, că reacția boalei de sânge în toate cazurile se face înainte — și anumit timp după injecție, ceiace e și important la controlarea serului și a rezultatului obținut.

— **Atragem și pe calea aceasta atențiunea on. părinți,** ca cumpărările de Crăciun să le efeptuiască la *Kovács Béla* magazin de modă pentru copii, *Cluj-Kolozsvár Király tér nr. 1.* În întreg Ardealul acesta este unicul magazin de articli pentru îmbrăcăminte copiilor. Firma garantează pentru calitatea bună a mărfurilor ei și pentru serviciu prompt. În provința trimete mostre din orice articlii în bransa aceasta.

Magazinul poate fi cercetat fără obligamentul de-a cumpăra.

Dr. Stefan Tămășdan,

medic univ. specialist în dentură,
Arad, vis-à-vis cu casa comitatului.
Paranul Fischer Eliz. Poarta II.
Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

BIBLIOGRAFII.

Dări de seamă.

I. **Agârbiceanu, In întunec.** Nuvele. (Editura „Minervei“), București, 1910. 1 vol 314 pg. Iată-ne iarăși în lumea romantică a d-lui Agârbiceanu. În fața noastră se ridică iarăși pădurile de brazi dela poalele munților, cu codrul lor cețos, cu aerul lor de misteruri, cu credințele primitive ale unui popor bun și nenorocit. Idile, frumoase fără seamă, cu toată naivitatea proprie unor suflete curate; conflicte tragice, luate din viața unui colț de țară; figuri poetizate sau tipuri aspre și brutale; dar mai ales chinuții și umiliții din pătura cea mai bătută de soartă, — iată subiectele noului volum al d-lui Agârbiceanu. Și toate fapăturile aceste minunate ale d-sale sânt așa de adânc observate, așa de complet zugrăvite, cu toată împrejmuirea lor, încât te silesc să le urmărești cu încordare, legănat pururea de bogăția unei limbi mlădioase și surprins mereu de farmecul originalității în amănunte.

Nuvele nu sânt ele toate bucățile d-lui Agârbiceanu. Nuvela presupune o formă ceva mai încheată și un fond sufletesc ceva mai rafinat, precum și o ordine mai strânsă în succesiunea fenomenelor psihologice. Autorul nostru însă operează încă cu întâmplări și soluțiunile d-sale sânt provocate adeseori de credințe deșarte, fără o motivare reală. Din cauza aceasta apoi subiectele nuvelistice se desfășoară mai mult în forma unor povestiri vioaie dela țară, fără o justă proporție în conducerea firului povestirii, ici cu îngrămădiri de imagini și de descrițiuni, fascinante, ce e drept, și colo cu lacune în cursul acțiunii.

Printre aceste povestiri socotim mai ales cele trei dela începutul volumului „Comoara“, „Valea dracului“ și „O poveste din sat“. Tustrele au același fond, aceeași scenerie fantastică a codrului, care te doboară prin fantazia lui. Dacă dl Agârbiceanu nu ni-ar fi destăinuit altceva decât șoptele de un mister așa de sugestiv ale codrului; dacă n'ar fi creat altceva decât această serie de tablouri și de instantanee din mijlocul unei naturi sălbatice, în care se petrec atâtea idile și atâtea tragedii, d-sa ar fi scris de-ajuns ca să-și afirme talentul. Cât pentru întâmplările săvârșite în acest cadru însă ele toate par a avea un caracter cam aventuros. Atât dragostea boarului din pădurea Negrileșii cu Marina lui Cojoc, cât și epizodul amoros dintre pădurarul Sucișu a Rărului și frumoasa baroneasă ungueroaică, sânt prea căutate, prea idealizate. Numai „Valea dracului“ se încheagă mai complet, mai firesc ca celelalte, cu scenele ei de gelozie dintre un boar și un pădurar, cu atmosfera sombră în urmărirea comoarei (un element de povestire, asupra căruia Agârbiceanu insistă mereu!) și mai ales cu neîntrecutul incident de duioșie, provocat prin credința unui căne. Și mai au aceste povestiri nuvelistice însușirea, că virtutea în ele e pururea răsplătită și nedreptatea răzbutată, — o însușire proprie de altfel întregii literaturi romantice.

Dar dacă în țesătura unei povestiri se mai găsec uneori goluri și salturi, nu se poate zice acelaș lucru despre figurile autorului. Am putea afirma, că țaria acestui volum este a se căuta mai cu seamă în seria așa de variată de tipuri din satele românești, atât de bantuite de felurite neajunsuri. Iată chiar în bucata următoare intitulată „Vedenia“, după o pagină splendidă, în care zugrăvește casa veche și dărăpănată, ajunsă locuință a duhurilor rele și groaza satului, cu câtă măiestrie ne construiește un tip al precunoscutului evreu spoliator din satele Ardealului. E o adevărată lucrare psihologică această schiță, cu frământările unui suflet de egoist brutal și poate sta alături de „Făclia de Paști“ a lui Caragiale. Urmează părintele Vartolomei Bogdan, preotul păscălișor, care nu o ia prea serios cu cunoștința, un tip de slujitor, la altarul D-nului, cum ni-i i-a mai înfățișat dl Agârbiceanu în volumele anterioare. Ne oprim apoi cu toată surprinderea noastră la o bucată de o rară desăvârșire în activitatea autorului, la „Copilul Chivei“. În felul cum este tratat acest subiect, cu femeia aceea săracă și bețivă, care

e surprinsă noaptea în noroi și dă pe urmă naștere unui fiu idiot și surdomut, în descrierea înmormântării acestei nenorocite femei, găsim o prestație artistică de mână întâiu...

Dealtfel acum încep să se înșire la rând aproape exclusiv tipuri patologice. Dl Agârbiceanu începe să facă impresia că, înșirând aceste nenorocite alcătuirii omenești, a voit să fidice vâlul de pe un colț dureros al vieții pe care a cunoscut-o. Pururea milos judecător și părtinitor al binelui, d-sa par'că ar urmări tendința, de a denunța o stare de completă mizerie și de raporturi maladive dela noi. Iată cum continuă.

„Nica“, tata morarului din sat, cea „cu ochii albaștri, ca o cicoare trasă de soare“, cea pe care a luat-o vârtejul apei „ca pe un braț de fân“ este un tip de cretină, tratată cu multă simpatie de autor. „Sânduța“ femeia bătrână, care suferă de „rozător la inimă“ și-și închipuie că-i urmărită de necuratul, care i-se arată în vis, ca un slieder și ca un cocoș negru, este o victimă tipică a ignoranței țărănilor noștri. „Teleguț“, „Fișpanul“ și mai ales „Prăginel“ sânt cerșitori, înfășurați în sdrențe și chinuiți de „vântul turbat“, care-i duce în groapă sau la ștreangul binevoitor: „Și cum mergea pe o hudită dosită, Prăginel nu-și mai putea descleșta de cleiul drumului piciorul cel olog. S'a abătut, s'a aieptat, și în urmă căzu mototol în șanțul mărginaș, plin de apă. Se svârcoli să se ridice, dar nu mai putu. Apa murdară bolborosi de câteva ori, apoi se liniști. Prăginel cu capul sub apă, sta înțepenit, ca o uriașă pasăre de apă, ce pescuește“...

Icoanele aceste de desolare, de oameni bolnavi, cari n'au cu ce să se caute, de alcoolici tâmpiți, cari sporesc tagma degeneraților și a oamenilor de prisos la țară, bătrâni răzimați în cărje și copleșiți de neputințe, diformi și anormali, toți și toate trec într'un lung și zdrențuit pelerinaj pe dinaintea cetitorilor, așa cum sânt de înfiorători, așa copiată după natură, „o îngrozitoare manifestare a unor suflete omenești, cari nu mai seamănă a suflete omenești“.

E o fază nouă aceasta, în care ne apare aici prozatorul nostru. E o artă realistă ce ne face acum și anume în culori intensive și stridente, voind par'că să înfiereze acest contrast între om și natură și voind să facă apologia principiului de sănătate. „Să trăiască aceia, cari au ceva!“ Zice într'un loc unul din tipurile aceste chinuite. Iar autorul, privind la două ființe de acestea nevojnice, cari fac umbră pământului, le apostrofează cu mâhnire: „Și nu știi cum, privind pe cei doi nevoieși capi de familie, îți vine să le prinzi capetele, să li le izbești laolaltă cu o putere de uriaș. Cine le-a dat lor dreptul să schimonosească astfel cumuna zidirilor de pe pământ?“... Sânt probleme sociale dureroase, pe cari le atinge în acest fel de subiecte adânc umane, cu cât mai artistic lucrate, cu atât mai sugestive.

Numai cătră sfârșitul volumului atmosfera se mai înviorează. Din mijlocul unei ierni nemiloase, care întinde o sărăcie cumplită peste satul întreg, ne pomenim la o nuntă țărănească și asistăm la fuga unei mirese, care preferă pe lăutarul cântăreț unui flăcău din sat. Deaci, trecând peste încă un tip aspru, intrăm în plină primăvară. Bucata de încheiere „Adieri“, care constituie unul din cele mai delicate procese psihologice, răsfrânge într'un suflet de om mai bătrân adierile unei primăveri duiioase și aducerile amintite. Este acesta un gest de meșter, cu care autorul ține să-și încheie volumul.

Acesta este cuprinsul noului volum al d-lui Agârbiceanu. El ne întărește încă odată în convingerile noastre de a socoti pe autor printre puținii noștri prozatori originali, ale căror subiecte, fie scoase din imaginație, fie rupte din realitatea vieții, sânt menite să rămână în ființă și să constituie un titlu de mândrie a literaturii noastre de astăzi. *Il. Chendi.*

(„Luceafărul“).

»Luceafărul« revistă literară și artistică, a apărut cu următorul sumar bogat și variat (numărul 24): Ecaterina Pitiș, Sonete

(poezii) Cat. Theodorian, Sfârșitul. Z. Bârsan, Spre culme! (poemă). Mihail Lungianu, Brocea (povestire). Maria Cunțan, Note de drum (poezii). Gavr. Todica, Colinde.

Dări de seamă: Il. Chendi, I. Agârbiceanu, In întunec.

Cronică: Copiii nimănui. O confirmare. Epigrame. Concursul »Societății pentru fond de teatru«. Notițe. — Poșta Redacției.

Ilustrațiuni: 8 reproduceri fotografice din Muzeul Simu din București.

Dictionarul numirilor de localități cu populațiunea română din Ungaria.

De Silvestru Moldovan și Nicolae Togan à 5 cor. plus 20 fil porto.

Mineele pe 12 luni legate în 1/2, piele aurite. Toate laolaltă costă 172 Coroane plus porto postal.

Biblioteca Lumina. No. 8-9 Ernest Renan. Viața lui Isus. Traducere. à 60 fl. plus 10 fil. porto.

Astăzi răsfoind *Calendarul Lumea Ilustrată* am constatat că este o lucrare de mare merit datorită modului cum e alcătuit și numeroasele lor ilustrațiuni admirabil reușite și cari trec de 400. Fără a avea intențiunea de a face o reclamă editorului *Ig. Hertz* putem spune că acest calendar e o lucrare cum puține sunt în întreaga lume. Prețul Lei 1.50.

La Librăria Tribunei se află de vânzare:

Cărți poștale ilustrate de Crăciun,
cu inscripțiune românească și anume:

Nașterea Domnului,
Ingeri cu pom de Crăciun.
Copași cu pom de Crăciun.
Dame frumoase de Crăciun.
Pekaguri de iarnă cu stea, etc. etc.
Buata costă 6, 8, 10, 12, 14 și 16 fileri.

Cărți poștale ilustrate pentru gratulări de anul nou:

Purcel în europian, cu potcoavă etc.
Purcel gratuitând à 6 fil.
Hornari gratuitând à 6 fil.
Copii cu Purcel à 12 fil.
Copii gratuitând à 14 fileri.
Ch puri hazli à 8 - 10 fil.
Dame frumoase cu copii à 14 - 16 fil.
Copilași ca hornari à 16 fil. ș. a.

»Istoria Genovevei« de Drabant. Prețul 45 fil + 10 fil. porto.

»Instincte sociale, patimi și conflicte, remedii morale« de Dr. N. C. Paulescu. Prețul 2 cor. + 20 fil. porto.

Din Biblioteca Steaua:

Nr. 20. »Viața și faptele lui Antim Ivreanu« mitropolitul Ugro-Vlahiei, de N. Dobrescu, prof universitar Prețul 20 fil., plus 5 fil. porto.

Nr. 21. »Cântece ostășești și vitejești« de St. Tuțescu Radulescu Codin și S. T. Krileanu, învățători. Prețul 20 fil. plus 5 fil. porto.

La Librăria Tribunei se află de vânzare următoarele Călindare:

Calendarul „Minervei“

Prețul e 1.40 Cor. plus porto 72 fil. Călindarele se pot trimite numai ca pachet, ca să nu fie confiscate la poștă.

Calendarul „Lumea Ilustrată“ à 1.50 (20 fileri porto).

Calendarul Național à 40 fil. (5 fil. porto).

Calendarul Poporului à 40 fil. (5 fil. porto).

Calendarul diecezan (Arad) cu șematism 50 fil (10 fil. porto)

Calendarul diecezan (Arad) fără șematism 30 fil (10 fil. porto.)

„Posnașul“ Călinder umoristic ilustrat à 60 fil. (5 fil. porto).

Calendarul Săteanului à 30 fil. (5 fil. porto).

„Amicul Săteanului“ à 70 fil. (10 fil. porto)

Cale darul cu litere cyrile à 50 fil. (5 fileri porto).

Calendar de părete (block) à 1 cor. + 20 fil. porto.

A apărut: în ediția »Carmen« (Petru Barilju)

Calendarul dela Cluj pe anul 1911 cu un interesant cuprins și ilustrațiuni (August. Bunea Păncesa Elisabeta, Bilul costumat din Arad etc) Prețul 20 fileri.

I. Corbu, Ad Astra!

Astronomie populară în icoane.

Cu mai multe ilustrațiuni în text.

(200 coroane intrate din vânzarea acestor cărți sunt menite victimelor anului 1910.)

Prețul 2 cor. + 20 fil. porto.

Redactor responsabil: Iuliu Glurgie.

»Tribuna« institut tipografic, Nichin și cona.

Caut

un candid. de avocat
cu praxă

pe lângă condițiuni cât se poate de favorabile.

Dr. Aurel Nyilvan, avocat
în Nagysomkút.

C. ROTH
fabrică de salamă și articlii de cârnățarie
Sibiu-Nagyszeben, Reispargasse 8.

Recomandă specialități de prima calitate de cârnați, slănină și articlii de cârnățarie, precum carne fină (kaiserfleisch), cârnaț, slănină cu stu, gardine afumate, șuncă, limbă; în sezonul de iarnă măieși și sîngerete, paștete de carne și caș de porc; slănină pentru muncitori în cantitate de peste 25 k'gr., și untură curată de porc topită în vase, ș. a.
La comande mari prețuri reduce.
Expediare cu poșta sau cu trenul. - Serviciu prompt și grabnic. Cu catalog de prețuri și cu alte informațiuni la dorință servim gratis și franco. Toate comănde sunt a se adresa la firma de mai sus.

Credit pe ipotecă, pe cambia
și pentru oficianți
mijlocește

Herzog Sándor

A R A D,

str. Weitzer János 15.

Telefon nr. 376.

Caut

**un candidat de avocat
și un scrietor**

preferit cu praxă, — pe lângă condițiuni favorabile.

**Dr. Enea Andrea, avocat
Nocrich (Ujegyház, Szeben m.)**

JOHAN GENSTHALER

gluvaergiu și ciosornicar,
în Orăștie. Szászváros.
Filială în Szászsebes.

Vânzare de juvaere, de aur și argint și ceasornice pe lângă garanție și prețuri moderate. — Să fac orice reparaturi de juvaere și ceasornice de aur, repede precis și ieftin. — Serviciu conștiințos. —

Caut doi învățăcei

cari posed limba română și maghiară și posed barem una clasă gimnazială, pe lângă condițiuni de tot favorabile.

Traian Baicu,
comersant în Zalatna.

SCHAEFER RICHARD GÉZA

lăcătar tehnic,

pentru zidiri, instalare de apeduct și canalizare în **ARAD, strada Batthyányi Nr. 17.**

Pregătește cordoane pentru râuri, trepte și balcoane, vetre de fier din fier făurit.

Atelier de instalare:

Rățele de țevi pentru apeduct. Jațuri fără miros. Plisoare, spălătoare, odăi de baie și aranjare de orice sistem — pentru încălzire centrală.

NOUȚATE! Mode de cogulare de autogen sau automat cu ajutorul acetilenului sau oxigenului, prin ce obiectele stricate pregătite din fier făurit, oțel, fier vărsat și aramă în modul acesta se pot repara ușor, conform scopului.

Birou de informații!!

Cunoscând multe lipsuri ale publicului românesc din provincă, m'am hotărât să deschid în Budapesta un

**Birou de informații și
Agenție românească.**

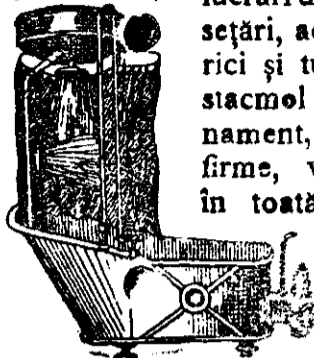
Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general în orice cauză dau în restimp de 2—3 zile, ori-și-cui rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit. Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvire favorabilă. Fac totfelul de mijlociri comerciale și comande. Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate.

La aviz aștept la gară.

L. OLARIU, Budapest, Lajos-u. 141. III/19.

**Saska Sándor tinichigiu
Brașov—Brassó, Vasut-u. 28.**

Pregătește în atelierul său cu motor electric totfelul de lucrări pentru zidiri, lucrări de tinichea, înfrumusețări, acoperire de biserici și turnuri, lucrări de stacmol turnat pentru ornament, precum și pentru firme, vane de scaldat în toată mărimea, ș. a. Toate comanda se execută prompt și cu punctualitate.

CANARINI!

Cele mai frumoase cântărețe moderne ce cântă ziua și la lumină. Cântăreață tinăra 4, 5 fl. de 1 an 6, 8, 10 fl. Renumitele canarine Seifert și verzi dela 10 fl. în sus. Ouătoare 1, 2, 3 și 4 fl. după soi. Catalog de prețuri despre papagal, pasări transmarine mămuțe și câini de soi se capătă înainte trimițând 20 fl. Pentru ajungerea comenzilor la loc în viață se garantează. — Comanda se pot face la

DIÓSZEGHY és Társa,
Oradea-mare-Nagyvárad.
Cea mai mare prăvălie de animale din Ungaria.

Din gură 'n gură merge vestea bucuroasă de Crăciun că renumitul atelier fotografic **ERVIN KARGER, Lugos** Strada Americii

deja numai pentru 8 cor.

execută după oricare fotografie:

Inmăriii de platină în mărime naturală (Passepartout) ca cadouri de Crăciun. —

Surprindețivă părinții!

Surprindețivă cepili!

Măsură: 30x40 cm. numai Cor. 8.—, mărimea II-a 50—60 cm. numai Cor. 15.—, mai mare decât mărimea naturală 64x100 cm. numai Cor. 20.—

Reumele firmei mele garantează lucrările artistice; numai lucrări de artă!!

Lucrări slabe sunt escluse!

Expediare de 2 ori în 48 ore!

Serviciu prompt și conștiințos. Lucrările neconvenabile să mi-să retrimiță.

DISTINS CU MEDALIE DE AUR ÎN 1888 ȘI 1907.

Urmasul lui Schuller József — Ladányi József

armurar și depozitar de articole de vânătoare

Pécs, Király-u. 42. — Nagyvárad, Uri-u. 21.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public din loc și jur că am preluat magazinul de arme existent de 30 de ani și cu bun renume al lui Schuller József, pe care supt numele meu îl voi păstra și pe mai departe. Având în vedere că depozitul de arme din Pécs, Király-u. 42, înființat la 1885 și a câștigat cel mai bun renume, îmi voi da silința ca pe lângă serviciu culant și prețuri ieftine să câștig această și

Țin în depozit

arme de cea mai bună fabricație,

cu repetiție și încărcătură în teavă, revolvere, piștoale, și totfelul de cartușe pentru arme. — Se dă deosebită atenție reparației și păstrării armelor. Se primește ca ucente un băiat cu 4 clase medii, care vorbește românește. — Preț-curent gratuit

Motoare șvedeze

pentru olei brut!

(Brevetul lui Hirsch Frank, Stockholm)

în poziție orizontală și verticală.

Mașini motorice ieftine și sigure, se pot instala oriunde.

Motoare sistem Diesel.

Motoare cu gaz.

Motoare

cu benzină, în cea mai bună execuție! Execuție promptă.

Surányi Victor

inginer tehnic diplomat, fabricant de mașini agricole

Bpest, VI., Teréz-körut 21.

Cereți catalog.

Banca Aradi Hitelbank és Takarékpénztár societate pe acțiuni

În adunarea generală ținută în 18 Septembrie 1910 a hotărât, că prin emisiunea de 4000 buc. acțiuni à 10 cor. își ridică capitalul la 50 000 coroane.

Direcțiunea subscrisă pe baza plenipotenții primite din partea adunării generale a hotărât modul de subscriere de acțiuni în următoarele:

Fiecare acție veche dă drept de cumpărare pentru 4 acții noi, și încă din 21 Decembrie 1910 până în 31 Ianuarie 1911 așa, că cu ocaziunea prezentării acțiilor vechi la casa institutului acțiile vechi se stampilează drept de cumpărare pe anul 1910 exercitat.

Prețul de primire al acțiilor nouă à 14 cor., din care 10 cor. pentru capitalul acționar, iar 4 cor. după detragerea speșelor de emisiune și a dărilor, se alătură la fondul de rezervă.

Plătirile se fac la institut în modul următor:

La înștiințarea dreptului de cumpărare, adică la însemnarea acestuia după fiecare acție se plătește 4 cor.

După fiecare acție se plătește 5 cor. și timbru conform scalei II. dela 1 Ianuarie 1911 până la 1 Mai, iar 5 cor. dela 1 Mai 1911 până la 31 Decembrie.

Despre plătiri se dă o recunoștință provizorie Plătirile făcute până la 31 Decembrie 1911 aduc interes de 5%.

Acțiile noi se estradau contra recunoștinței de platire dela 1 Mai 1912. Intrucât plătirea vreunei rate nu s'a făcut până la ziua ultimă de scadență, în ziarul »Tribuna« se va publica un aviz pentru plătirea ratelor restante și dacă acestea nu s'ar plăti nici după 45 de zile de publicarea acelu aviz, atunci acția aceea se nimicește, iar în locu-i se esmite alta nouă și rata deja plătită trece la fondul de rezervă.

Arad, 18 Decembrie n. 1910.

DIRECȚIUNEA.

— Telefon pentru oraș și comitat Nr. 318. —

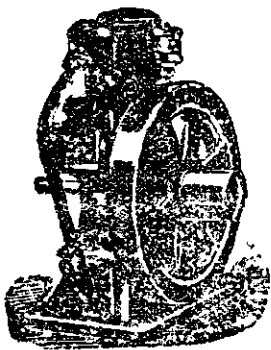
Atelierul special de reparat
al renumitei firme:

Schmerek E.

— Temesvár-Jószelváros, Bonnáz-u. 14. —

Primește tot-felul de reparări și transformarea motoarelor cu benzin, gaz și ulei brut, absorbitoare de gaz, locomobile cu benzin și ulei brut și Arta-puri p. trierat. Bastimente cu benzin, pompe-motor. Mașină de fabricat ghiață. Montări specialiste de mori cu prețuri moderate, precum și reparări de automobile, bastimente și biciclete-motor. Depozit de articii tehnici. Fișile magnetice. Unsoari. Material de condensajune. Arzătoare cu acetilen. Material pentru instalări cu electricitate. Cereși catalog de prețuri și prospect gratuit. — Serviciu conștăntos

— Telefon pentru oraș și comitat Nrul 318. —

Telefon 557.

Telefon 557.

Petrof Antal succesor Wonka János

fabrică de pianee cesar regale

Timișoara-Josefstadt, Str. Szilágyi 13.

Liferează: **Piane și Pianine**

efectuate modern și prompt.

Profesorii și instructorii de muzică primesc favor cuvenit.

Catalog se trimite la dorință gratis și franco.

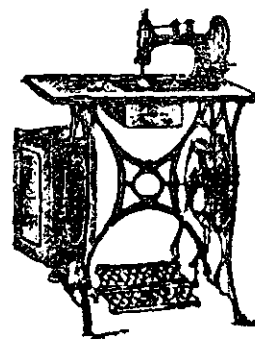
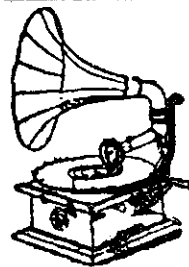
Mașini de scris IDEAL și ERICA
Gramofone

Mașini de cusut VERITAS

(fabricație proprie) deasemenea cele mai solide părți constitutive: panglici de culoare, hârtie de copiat, ace, plăci etc. se găsesc la

specia listul: **Barthelmie György**

Brassó, Weisz M.-u. 23.

Cel dintâi și cel mai bine asortat atelier
— — mecanic din Transilvania. — —

Atelier pentru reparat mașini speciale de scris, de ori-ce sistem și fabricație, deasemenea aparate mecanice fine etc.

Școală de scris cu mașina.

Prima atelier ardelen aranjat cu putere electrică pentru scobire
pietretor și fabrică de pietrii monumentale.

FERSTENBREIN TAMÁS ES TÁRSA sculptor și me-

lestru pietar.

Atelierul central și magazinei. **Kolozsvár, Dézsma-u. 21.**

Magazin de pietrii monumentale, fabricate propriu din: marmoră, labrador, granit, sienit etc. Kolozsvár, Ferencz József-u. 25.

Biroul Central:

Nagyszében, Fleischer-gasse 17.

Filiale: Déva, Nagyvárad.

● **STEIN MIKLÓS** ●

— fabrică de tăiat pile —

Oradea mare — Nagyvárad.

Fabrica: Damjanics-u. 30. Magazin: Teleki-u. 33.

Recomandă fierarilor și comercianților atelierul său de tăiat pile bine aranjat, unde se pregătesc pile mici și mari din oțel vărsat de prima calitate etc. Primește spre scobire pile mici și mari vechi cu prețuri ieftine.

G. Orendt & W. Feiri curelari, senari, și negustori de geamantane în Sibiu — Nagyszében, Heltauergasse 45.

Se recomandă pentru pregătirea lucrărilor de trăsuri, șele și călărie deasemenea geamantane și genți.

Avem în depozit tot-felul de articoli pentru voiaj, fumat, sporturi și excursii, pe lângă prețuri convenabile.

Recomandăm pe urmă oei mai buni jamperi de piele, fabricație proprie, pentru civili și militari, cari stau strins lipite de picior, deasemenea curele pentru mașini. Prospect de prețuri se trimite gratis și franco referindu-vă la ziarul nostru.

Atențiune! Ieftin se poate cumpăra numai la
Magazinul de concurență (Verseny áruház)
Arad, Strada Asztalos Sándor

Cămașă femeiască din șifon R. dola 75 cr.	Cămașă p. bărbați din șifon R.R. dola 90 cr.
Pantaloni p. femei „ „ „ 74 „	Cămașă de iarnă „ 85 „
Rochie de desubt I dublă „ 125 „	Gulere, numai „ 7 „
Rochie de desubt din lister I db „ 195 „	Manșete, părechia „ 8-19 „
Rochie de desubt din mătăasă „ 375 „	Ciorapi 3 părechi 50, 90 și „ 100 „
Băști p. scutirea corsetului „ 52 „	Apărător de mătăasă p. guler „ 68 „
Rochi de desubt din batist „ 125 „	Mănuși glaci, părechia „ 50 „
Mătăasă Taft 1 m. „ 82 „	Șal de mătăasă „ 38 „
Mătăasă cu șiruri metru „ 82 „	Congré pentru lucru de mână „ 125 „
Haine p. copii „ 75 „	Dantelă, metru „ 1 „
Mărmuțe, duzina „ 68 „	Materie de dantelă „ 25 „

Rugăm onor public cumpărător să se convingă despre ieftinătatea lucrurilor noastre. Cu stimă:
Bluză 1 fl. 25 cr.
1 metru de pănură 75 cr.
Geiger Gyula fiai.
 Filiala celui mai mare magazin de dantelă din Ungaria de sud.

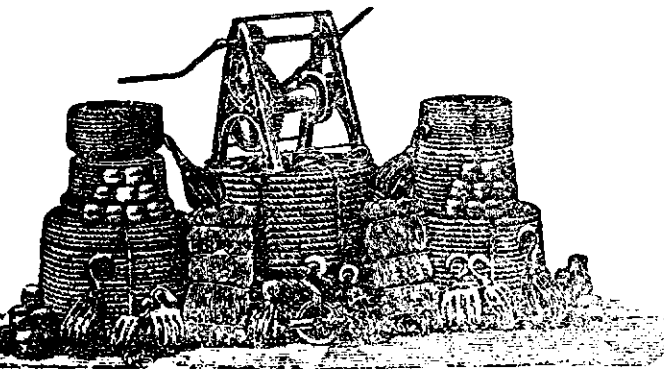
Max. Ruck, tinichigiu
Sibiu—Nagyszeben, Heidengasse 9.

Pregătește în atelierul său cu motor electric totfelul de lucrări p. zidiri, lucrări de tinichea, înfrumșetări, acoperire de biserici și turnuri, lucrări de stacmol turnat pentru ornament, precum și pentru firme, vane de scaldat în toată mărimea ș.a.

LÁZAR MIHÁLY, funar, Lugos, Piața Izabella.

Vânzare mare de fabricate de cânepă, in și jută. Totfelul de funii de cânepă, fir, brăcii, brăcii, fire de tort, legătoare pentru mori, burdufuri de cânepă, pânză de jută (pentru pachetare), saci de cânepă în și jută, straițe crude și impermeabile. Funării pentru economi: ștreanguri, căpeștore, funii pentru car, pentru vite, legătoare de snopi, ușoare și pentru mașini de treierat, procovițe p. cai, rețele, mreje p. pescari, leagăn atârșitor. Adresa telegrafică: Lázár Mihály os Lugos. — Nrul telefonului 207. Nrul ceclui și clearing la posta îngară 26142. Toate comenzi sunt a se adresa la firma de mai sus.

GYULAY KÁROLY
 atelier modern de fotografie artistică
 :: Timișoara—Temesvár, (Josefstadt) ::
 Strada Hunyadi Nr. 5. — (Lângă Casina Délvidéki).

Efectuește: Totfelul de fotografii. Picturi în olei. Acvarele. Pasteluri. Platinoliple. Inmăriri după orice fotografie, în cel mai modern stil artistic.

Maison Schuster
salon de modă
 franceză și engleză pentru dame
Cluj-Kolozsvár, Unió-u. 12. etajul I.

Recomandă în atențiunea on. public din loc și provincă salonul de modă pentru dame transpus din Paris la cererea publică aci, aranjat cu cele mai bune puteri de lucru. Referindu-mă la cei 15 ani de experiență din străinătate sunt în poziție, ca să îndeplinesc chiar și cele mai fine dorinți ale onoratului public, deoarece în salonul meu am adus lucrători tot din Paris și astfel on. public poate să-mi cerceteze modelele cele mai noi expuse în salonul meu și procurate din cea mai renumită casă din Paris, Pavuin-Creed și Drecol și rog on public să mă onoreze și sprijinească cu comande.

Telefon 670—579. Telefon 670—579.

Inainte de ce ți-ai fi cumpărat
lemnele de trebuință **foc**
 pentru

cereți deslușiri asupra prețului,
 căci eu nu numai că
 vînd cele mai ieftine

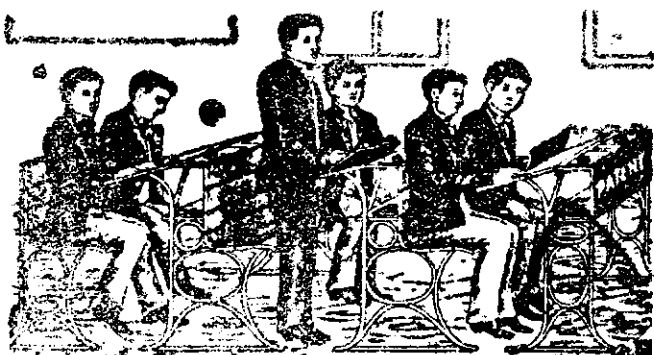
lemne de foc

prima calitate
 ei pentru un florin de stânga le și tal cu fe-
 restrăul propriu circular.

Așteptând binevoitorul sprijin, sunt
 Cu deosebită stimă:

PETRU NOVAC,
 negustor de lemne în
 Arad, Óvár-tér 10 (lângă pod) și Teleky-u 4.

Lemne de foc mărunțate expedez acasă.

Cele mai moderne
mobile de fier și aramă
 și cele mai practice
bănci higie-
nice de școală
 și mobilarea lo-
 cuințelor, hotele-
 lor, spítalelor și

a școalelor, precum și obiecte fabricate din cele mai bune ma-
 teriale din țară, lucrările cele mai solide de artă și construcție se lile-
 reză numai de către firma

Bennhardt Rezső utóda
 Brassó, str. Fekete nr. 33.

— Tot acolo e cancelaria și fabrica montată cu cele mai noi mașinării. —

Institut de pictură bisericească în Sighetul-Maramureşului.
(Templomfestészeti Müintézet, Máramarosszigeten).

Cancelaria: Piaţa Erzsébet-főter No. 11, uşa 18.

Ne angajăm pentru pictarea în stil modern și foarte artistic a internelor bisericilor, icoane pe cerime, fresco, icoane pe altar, altare construite de iconostas, auritură, pictarea icoanelor de iconostas, crucifixe, icoane la încrucișarea drumurilor, pictarea icoanelor sfinte și a orice soi de icoane bisericești.

Renovăm foarte frumos iconostas și altare vechi, iar pictarea, abducerea cu marmoră și auritura lor o executăm cu cea mai mare artă și cu prețuri convenabile, — parohiilor mai sărace eventual și pe lângă plățirea în rate. Examinarea bisericilor, măsurarea, înțelegerea mai amănunțită — la fața locului o facem gratis, cu planuri și prospecte servim cu plăcere.

DR ALEXICI VLADIMIR

SANATOR, AMBULATOR ȘI BAIE MINERALĂ

ARANJATE FOARTE MODERN.
PANCIOVA. PANCISOVA.

TELEFON NR. 181.

Reacția boalei de sânge după Wassermann—Dungern—Noguchi. Tractarea boalei de sânge cu serul Quéry și cu absenbenzolul și cu arsenbenzolul lui Ehrlich. — Vindecarea tuberculozei după Dr. Spengler sau Koch—Wolff—Eisner. — În stabiliment se vorbește și românește. —

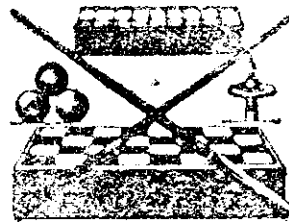
Krämer Károly

strungar

Făgăraș, Apaffy-utca Nr. 2.

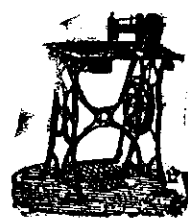
Primește spre efectuare și reparare toate lucrurile ce aparțin acestei branșe, și recomandă neguțătorilor *dopuri pentru buți*, în orice mărime, pregătite din material excelent.

Ține în depozit în abundență mare totfelul de articole pentru fumători, gherghefuri pentru lucrul de mână etc. etc.

Comandele din provincie se execută prompt și cu cea mai mare punctualitate.

Obiecte admirabile.

M. Schromm

mehanic

Brașov—Brassó
Hosszú-utca No. 27.

Recomandă în atenția onor. public din loc și jur

marele său atelier mehanic

a anajat în Brașov, Hosszú-utca 27, unde se efectuează totfelul de lucrări atinătoare la această branșă, precum:

mașini de cusut, biciclete, gramofone și apaducte,

pe lângă prețurile cele mai convenabile și execuție solidă și punctuală

Avis!

Cu stimă aduc la cunoștința onor. public cetitor din Arad și provincie că toate mărfurile din prăvălia mea, de azi începând le vând cu prețurile lor originale.

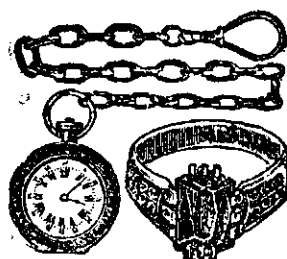
Cu deosebită stimă:

Lantós József és Társa

prăvălie de modă
p. femei și bărbați

Arad, Andrásy-tér 20

(Patatul Fischer Eliz).

Prăvălie recunoscută de I-u rang.

Szilágyi Géza és Társa

ciasornicar și givaergiu

ciasornicarul căilor ferate ungare a statului

Nagyvárad, Rákoczi-ut No. 4.

În edificiul Orsolya zárda. — Telefon 630.

Ciasornice exclusiv numai fine și cărți umbilă precis.

Ciasornice foarte bune pentru călători.

Ciasornice elegante p. tineri.

Ciasornice frumoase, pentru dame.

Cias. deșteptătoare de buzunar în

Decoruri pentru masă de argint și argint de China, tase, lădițe pentru zahăr, blide pentru compot, obiecte pentru mâncat, bastoane, etc.

Cadouri de mireasă, pentru botez și de Crăciun. Atelier de reparat.

Garanță deplină. — — — Serviciu foarte solid, prețuri foarte ieftine.

tocuri de aur, argint, metal și oțel.

Cercei cu bilban-e și diamant și inele.

Cercei de aur, inele, brațete, broșete, lanțuri de grumăci și pentru orăoage, amulete.

Totfelul de giuvaere de argint.

Ochelari foarte buni.

RELITSCH JÁNOS,

atelier de instrumente muzicale în

Verecz

Kudrici-ut 5, colțul străzii Deák Ferenc.

Recomandă în atenția onoratului public din loc și jur, magazinul său de instrumente muzicale provăzut cu puteri de prima forță unde se află, violi, tamburine, armonice, gramofone, tobe, cinele, triangle, oboe, fante, clarinete, goanre, etc. cari toate se pregătesc și se repară pe lângă prețuri moderate.

Instrumente vechi se primesc pelângă prețurile cele mai mari posibile. Comandele se efectuează prompt.

